

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale (număr unic 225/ARFC/2022)

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (Ser. nr. 10/2-1748 din 04.04.2022)	Obiecțiile. Propunerile (recomandările). 1. La Art. II din proiect, pct. 2, se propune excluderea completării art. 22 din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, cu alin. 7), prin prisma prevederilor art. 55 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, pentru evitarea reproducerii normelor care sunt reglementate la art. 509-535 din Codul Civil nr. 1107/2002. 2. Totodată, Hotărârea Guvernului nr. 972/2001 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpîn, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor, descrie (reglementează) metoda de transmitere a bunurilor (construcții, terenuri, etc.) în proprietate unităților administrativ-teritoriale.	1. Proiectul de lege urmărește să instituie o procedură legală specială pentru obținerea dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale asupra clădirilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole și neînregistrate în RBI. 2. Hotărârea Guvernului nr. 972/2001 descrie modul de evidență, evaluare și vânzare a terenurilor proprietate privată, a locuințelor și clădirilor auxiliare.
(Ser. nr. 10/2-2358 din 10.05.2022)	Repetat. Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă.
(Ser. Nr. 10/2-2580 din 24.05.2022)	Repetat. Lipsa de obiecții și propuneri	Se acceptă
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (Ser. Nr. 07-05/1021 din 06.04.2022)	Obiecțiile. Propunerile (recomandările). 1. Prevederile de modificare a art. 16 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, nr. 488/1999, din proiect, în partea ce ține de stabilirea cuantumului despăgubirii, contravin art. 15 din Legea nominalizată. 2. Totodată, cât este de imparțial ca consiliile locale, ca părți interesate, să selecteze entitățile, care urmează să efectueze rapoarte de de evaluare a bunurilor, ce urmează a fi expropriate, conform conținutului art. 16 din proiect. 3. De asemenea, considerăm că suplimentar urmează de examinat dacă prevederile alin. 5 al art. 16 din proiect nu contravin cu prevederile art. 2669 din Codul civil nr. 1107/2002, care se referă la succesiunea vacanță. 4. Totodată, considerăm neargumentat și nejustificat ca radierea dreptului de proprietate, înregistrat provizoriu după unitatea administrative teritoriale, asupra bunurilor transmise în	1-3. S-a exclus Art. I. pentru modificarea Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică, nr. 488/1999. 4. În conformitate cu prevederile art. 524 alin. (1) din Codul Civil.

	<p>contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile și pentru care nu se identifică lista persoanelor care, conform proceselor-verbale ale ședințelor comisiilor de privatizare, dispun de dreptul la cota- parte din bunurile agricole proprietate comună, și înregistrarea acestuia ulterior după titularul de drept, să se realizeze doar cu consimțământul autorității publice locale, deoarece aceasta este parte interesată și pot fi cazuri când acest consimțământ nu va fi obținut.</p> <p>5. De asemenea, nu-i clar cine emite consimțământul respectiv consiliul local s-au primarul localității.</p> <p>În contextul celor nominalizate informăm că , Ministerul va susține proiectul prezentat spre avizare în baza obiecțiilor invocate.</p> <p>Repetat.</p> <p>Propunerile și obiecțiile Ministerului la proiectul inițial, expediate Agenției prin scrisoare nr. 07-05/1021 din 6 aprilie 2022, ce țin de modificarea legislației în vigoare, n-au fost luate în considerație de autori, sau n-au fost aduse argumente justificative, de ce n-au fost luate în considerație, în conținutul sintezei obiectivelor și propunerilor la proiectul în cauză.</p> <p>În contextul dat Ministerul, repetat reiterează următoarele.</p> <p>Este necesar de examinat dacă prevederile alin. (2) al Art. I din proiect nu contravin cu prevederile art. 2669 din Codul civil nr. 1107/2002, care se referă la succesiunea vacantă, deoarece coproprietari al bunurilor transmise în contul cotelor- părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole pot fi și persoane decedate, și în cazul dat, bunurile date, în limitele legii, sunt dobândite de stat și nu de UAT.</p> <p><i>Totodată, considerăm neargumentat și nejustificat „ca radierea dreptului de proprietate, înregistrat provizoriu după unitatea administrative teritorială, asupra bunurilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile și pentru care nu se identifică lista persoanelor care, conform proceselor-verbale ale ședințelor comisiilor de privatizare, dispun de dreptul la cota-parte din bunurile agricole proprietate comună, și înregistrarea acestuia ulterior după titularul de drept”, să se realizeze doar cu consimțământul autorității publice locale, deoarece aceasta este parte interesată și pot fi abuzuri în acest sens, de încălcare a dreptului de proprietate.</i></p> <p>De asemenea, nu-i clar cine va emite consimțământul respectiv, consiliul local sau</p>
<p>(Scr. Nr. 07-05/1403 din 18.05.2022)</p>	<p>5. Dreptul de proprietate se va înregistra provizoriu după UAT. Conform art. 14 alin. (2) lit. b) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, consiliul local administrează bunurile domeniului public și ale celui privat ale satului (comunei), orașului (municipiului).</p> <p>S-au exclus prevederile de modificare a art.16 din Legea expropriării pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.</p>

	<p>primarul localității, ținând cont de faptul că bunurile respective se propune a fi înregistrate provizoriu după unitatea administrativ-teritorială.</p> <p>Totodată, propunerile de la alin (1) al Art. I din proiectul respectiv nu e susținute deoarece, bunurilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole nu fac parte din lista bunurilor proprietății publice, prin urmare nu pot fi obiectul reglementării Legii în cauză.</p> <p>În contextul celor nominalizate informăm că, Ministerul nu susține proiectul prezentat spre avizare, în redacția dată.</p>	<p>S-au exclus propunerea de modificare a Legii 29/2019 privind delimitarea proprietății publice.</p> <p>Proiectul de lege s-a definitivat urmare a avizării și consultării publice și a fost completat cu aspecte și concepte noi și anume s-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.</p>
	Repetat. Nu s-a prezentat.	Se acceptă.
Ministerul Mediului (Scr. Nr. 13/1-05/969 din 11.04.2022)	Obiecțiile. Propunerile (recomandările). Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă.
(Scr. Nr. 13/1-05/1235 din 13.05.2022)	<p>Repetat.</p> <p>În contextul problemei care se propune a fi soluționată în baza modificărilor propuse și anume, asigurarea autorităților administrației publice locale cu soluții în vederea înregistrării bunurilor imobile transmise în contul cotelor - părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, care până la moment nu se află la evidență nici la proprietarii cotelor părți-valorice și nici la autoritățile publice locale, nefiind determinate drepturile și obligațiile între părți, fapt ce generează în mare parte distrugerea totală sau parțială a imobilelor, Ministerul de principiu susține proiectul înaintat.</p> <p>Totodată, menționăm că, imobilele transmise în contul cotelor-părți valorice cetățenilor reprezintă proprietatea de drept al acestora, respectiv acțiunile care se propun a fi realizate, inclusiv, delimitarea, formarea și înregistrarea bunurilor urmează a fi efectuată cu respectarea dreptului de proprietate a terților asupra acestora.</p> <p>Astfel, este necesar de a stabili un mecanism eficient de evidență și actualizare a datelor privind eventualei proprietari a bunurilor, fie direcți sau indirecți (succesiune etc.), astfel, încât să fie exclusă la maxim posibilitatea de apariție a unor litigii legate de dreptul de proprietate asupra bunurilor care vor fi luate la evidență de UAT.</p> <p>Totodată, este necesar de a institui un mecanism clar de compensare a valorii bunurilor trecute în posesia statului în cazul în care, după trecerea în proprietatea statului a bunurilor, proprietarii acestora se vor adresa cu cereri privind revindicarea drepturilor asupra proprietății.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege s-a definitivat urmare a avizării și consultării publice și a fost completat cu aspecte și concepte noi.</p> <p>S-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.</p>

	<p>Sub aspectul de trecere în proprietate a bunurilor este necesar de a analiza și de a aplica opțiunea cea mai oportună, inclusiv prin prisma mecanismului de uzucapiune, în cazurile în care eventualul proprietar a manifestat lipsa de interes și diligență asupra terenului în termenul stabilit de legislație, cât și mecanismului de moștenire sau trecerea eventuală în proprietatea statului a bunurilor fără stăpân, or, la moment, proiectul legii nu oferă claritate asupra soluțiilor legale care urmează a fi aplicate pentru a pune în aplicare normele propuse.</p>	
<p>Ser. nr. 13/1-05/1314 din 27.05.2022</p>	<p>Repetat. Lipsa propunerilor și obiecțiilor</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>Agentia Proprietății Publice (Ser. Nr. 05-03-2498 din 14.04.2022)</p>	<p>Obiecțiile. Propunerile (recomandările).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La articolul I pct. 1, 2, precum și în conținutul notei informative, este necesar de înlocuit sintagma „art. 5 alin. r)” cu sintagma “art. 5 alin. (1) lit. r”. 2. La articolul II pct. 2 (articolul 22 alineat (7)), se propune completarea după cuvântul “dreptului” cu cuvintele “de proprietate”. 3. Totodată, conform prevederilor art. 2 din Legea apelor nr. 272/2011 și Codului Funciar nr. 828/1991 noțiunea de „teren al fondului apelor” este definită ca „teren aflat sub ape, albiile cursurilor de apă, cuvetele lacurilor, iazurilor, rezervoarelor de apă, mlaștini, terenuri pe care sînt amplasate construcții hidrotehnice și alte structuri ale serviciului apelor, terenuri repartizate pentru fișile de deviere (de pe maluri) a râurilor, a bazinelor de apă, a canalelor magistrale și a colectoarelor, precum și terenuri folosite pentru construcția și exploatarea instalațiilor ce asigură satisfacerea necesităților de apă potabilă, de apă tehnică, de apă curativă, altor necesități de interes public”. 4. Însă, potrivit art. 9 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice (în continuare - Legea nr. 29/2018), drept bunuri ale domeniului public al statului inclusiv sunt și „corpuri de apă de suprafață, situate pe teritoriul a 2 sau mai multe raioane ori pe teritoriul unui singur raion și destinate protecției sistemului energetic, necesităților domeniului transporturilor și altor servicii de stat, terenurile corpurilor de apă de frontieră, terenurile fondului apelor proprietate publică a statului, inclusiv terenurile fișilor riverane de protecție a apelor și zonelor sanitare, digurile de apărare împotriva inundațiilor, sistemele de irigare și desecare și alte construcții hidrotehnice proprietate publică a statului”. 5. Pentru bunuri ale domeniului public al unităților administrativ-teritoriale conform art. 11 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 29/2018, sunt prevăzute „corpuri de apă de suprafață și terenurile aferente acestora, terenurile fondului apelor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, inclusiv terenurile fișilor riverane de protecție a apelor, digurile de apărare împotriva inundațiilor, sistemele de irigare și desecare, terenurile aferente, alte 	<p>1. S-a exclus Art. I. pentru modificarea Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică, nr. 488/1999.</p> <p>2. Se acceptă.</p> <p>3-8. Propunerile exced scopului urmărit de proiectul elaborat și anume identificarea soluțiilor pentru asigurarea autorităților administrației publice locale cu posibilitatea înregistrării bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, și neînregistrate în RBI, după UAT, fapt care va asigura stoparea deteriorării și administrarea eficientă a acestora.</p>

	<p>construcții hidrotehnice proprietate a unității administrativ-teritoriale, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. b)”. Prevederi în care nu se face claritate cu referire la apartenența de drept asupra terenurilor fondul apelor a cursurilor de apă.</p> <p>6. Astfel, pentru stabilirea apartenenței și întru facilitarea executării lucrărilor de delimitare masivă pe apartenență a terenurilor fondului apelor de sub cursurile de apă cu fâșiile riverane incluse, se propune modificarea articolelor 9 alin. (2) lit. b) și 11 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 29/2018 cu excluderea unor sintagme neelocvente și includerea cuvintelor de „râu” și „pârâu”, noțiuni prevăzute în Legea apelor nr. 272/2011, după cum urmează:</p> <p>Articolul 9 alineat (2) litera b) “terenurile albiilor râurilor cu fâșiile riverane de protecție a apei, ale albiilor lacurilor de acumulare și iazurilor cu fâșiile riverane de protecție a apei, alte terenuri ale fondului apelor, digurile de protecție contra inundațiilor, sistemele de irigare și desecare, alte construcții hidrotehnice cu terenurile aferente acestora, proprietate publică a statului.”</p> <p>8. Articolul 11 alineat (2) litera b) „terenurile albiilor pâraielor cu fâșiile riverane de protecție a apei, ale albiilor iazurilor și heleșteilor, alte terenuri ale fondului apelor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, digurile de protecție contra inundațiilor, sistemele de irigare și desecare, alte construcții hidrotehnice cu terenurile aferente acestora din administrarea unităților administrativ-teritoriale, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. b);”.</p>	
<p>(Scr. Nr. 03-04-3121 din 17.05.2022)</p>	<p>Repetat.</p> <p>În limita competențelor funcționale nu se susține proiectul hotărârii de Guvern (număr unic 225/ARFC/2022), din următoarele considerente: Ținând cont de scopul urmărit de proiect, identificarea soluțiilor pentru asigurarea înregistrării cotelor-valoriice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole după autoritățile administrației publice locale, reliefăm că acesta nu întrunește obiectul reglementării legii privind regimul juridic aplicabil proprietății publice, a competențelor Guvernului și ale autorităților administrației publice centrale și locale în procesul delimitării bunurilor proprietate publică, pe motiv că cotele-valoriice atribuite din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole țin de proprietatea privată. Respectiv, întru soluționarea problemei abordate, se propune modificarea, prin intervenire la art. 40 al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, sau la art. 8 al Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unității administrativ-teritoriale, cu formulările de rigoare ce nu vor fi în discrepanță cu prevederile Codului civil nr. 1107/2002, în privința garantării dreptului de proprietate și a celui succesoral.</p>	<p>Proiectul de lege s-a definitivat urmare a avizării și consultării publice și a fost completat cu aspecte și concepte noi și anume s-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.</p>
<p>(Scr. nr. 05-04-3365 din 26.05.2022)</p>	<p>Repetat.</p> <p>Obiectiile. Propunerile (recomandările)</p> <p>Conform datelor electronice din Registrul de stat al actelor juridice, Legea restructurării</p>	<p>S-au exclus modificările la Legea nr. 392/</p>

	<p>întreprinderilor agricole în procesul de privatizare nr. 392/1999 este valabilă până la 1 iunie 2002 (art. 30 din Legea prenotată). Astfel, art. I din proiect urmează a fi exclus, întrucât nu pot fi operate modificări la o lege care a avut o aplicare temporară, iar termenul de aplicare a expirat.</p> <p>Cu referire la art. III pct. 1 lit. a) din proiect, menționăm că potrivit art.2398 alin. (2) din Codul civil, statul nu poate renunța la moștenirea legală, ceea ce vine în contradicție cu propunerea de a completa articolul 2 lit. f) din Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, care prevede că dreptul de proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale poate fi dobândit prin succesiuni, donații sau prin legat acceptate de consiliul unității administrativ-teritoriale.</p> <p>Aceeași remarcă este valabilă și pentru art. VI pct. 3 din proiect cu referire la modificarea articolului 74 alineat (6) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, care prevede că succesiunile, donațiile și legatele cu sarcini pot fi acceptate numai cu aprobarea consiliului local, cu votul a cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși.</p> <p>Potrivit art.127 din Constituție, proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale. Astfel, nu putem exclude statul de dreptul la moștenire vacantă, or statul culege bunurile moștenirii vacante în temeiul dreptului de suveranitate, după cum culege orice bun fără stăpân aflat pe teritoriul său.</p> <p>În acest sens, în temeiul art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, este necesară completarea notei informative cu argumente pertinente privind modificările propuse la Codul civil.</p> <p>Totodată, potrivit art.4 alin. (4) din <i>Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova</i>, organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova se efectuează pe următoarele niveluri: satele (comunele) și orașele (municipiile) constituie nivelul întâi, raioanele, municipiul Chișinău și municipiul Bălți constituie nivelul al doilea. În acest sens, urmează a fi revăzut acest aspect, or reieșind din prevederile art. IV, pct. 1 din proiect (articolul 2190 alineat (1) din Cod civil), municipiul Chișinău și municipiul Bălți nu va avea dreptul la moștenire legală. Aceeași remarcă este valabilă și pentru art. IV pct. 2 din proiect (articolul 2409 și 2411 din Cod civil).</p> <p>Ținând cont de faptul că procedura specială de declarare fără stăpân a unui bun imobil și declararea dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpân a fost abrogată prin Legea nr. 17/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înainte de adoptarea Legii privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr. 133/2018, la care se face referire în nota informativă la proiect, considerăm necesar de completat nota informativă cu necesitatea reintroducerii în Codul de procedură</p>	<p>1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare.</p> <p>S-au exclus modificările la Codul civil.</p> <p>S-au exclus modificările la Codul de procedură civilă.</p>
--	---	--

<p>Ministerul Economiei (Ser. nr.06/3-1115 din 15.04.2022)</p>	<p>civilă a unei asemenea proceduri.</p> <p>Obiectiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Potrivit informației din nota informativă la proiect, [...] urmare transmiterii în proprietate privată a bunurilor imobile a fostelor gospodării colective agricole, proprietarii cotelor părți-valoriice nici până în prezent nu cunosc proprietatea lor adevărată și nu-și pot demonstra dreptul lor asupra bunurilor incluse în ele. Cauza principală fiind lipsa actelor ce confirmă dreptul de proprietate asupra cotei-părți valoriice într-un bun imobil ale fostei gospodării agricole, lipsa titularilor cotelor-părți valoriice, etc.</p> <p>Astfel, prin modificările propuse la art.22 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29/ 2018, din motivul că lipsesc actele ce confirmă dreptul de proprietate asupra cotei-părți valoriice într-un bun imobil ale fostei gospodării agricole, să fie legalizată o procedura prin care proprietarii bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valoriice, vor fi lipsiti de bunurile materiale, care trebuia să fie transmise acestora.</p> <p>Prin urmare, la elaborarea modificărilor este necesar de prevăzut un mecanism prin care, în primul rând, proprietarii cotelor-părți (clădiri) neînregistrate vor fi informați despre dreptul acestora asupra clădirilor repartizate ca cote-părți valoriice și doar în situația în care proprietarii renunța la dreptul de proprietate asupra bunurilor ce le revin, pot fi aplicate norme propuse pentru completarea art.22 la Legea sus-citată.</p> <p>Repetat.</p> <p>Potrivit notei informative la proiect, [...] cota parte-valoriică reprezintă o parte din proprietatea gospodăriei colective agricole supuse privatizării în cadrul reformei funciare și <i>atribuită participanților la procesul de privatizare</i>. Totodată, urmare transmiterii în proprietate privată, a bunurilor imobile a fostelor gospodării colective agricole, proprietarii (participanții la procesul de privatizare) cotelor părți-valoriice nici până în prezent nu cunosc proprietatea lor adevărată și nu-și pot demonstra dreptul lor asupra bunurilor incluse în ele.</p> <p>Astfel, autorii proiectului propun soluționarea problemelor cu privire la înregistrarea dreptului de proprietate asupra clădirilor transmise în cotele-părți valoriice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile prin modificarea art. 20 și art.22 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr.29/2018.</p> <p>În aspectul dat, menționăm că potrivit art.1 alin. (3) din Legea sus-citată <i>această lege se aplică raporturilor dintre autoritățile administrației publice centrale și locale în procesul delimitării în funcție de apartenență a bunurilor imobile proprietate publică și nu afectează dreptul de proprietate dobândit în baza actelor prevăzute la art.28 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998.</i></p> <p>Așadar, modificările propuse la art.22 din Legea nr.29/2018 vin în contradicție cu prevederile acestei legi și nu rezolv problemele existente cu proprietarii cotelor părți-</p>	<p>Proiectul de lege prevede că clădirile transmise în contul cotelor-părți valoriice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în RBI, dreptul de proprietate se va înregistra provizoriu după UAT. La trecerea termenului de 10 ani, dreptul de proprietate al UAT înregistrat provizoriu, se va înregistra, la cerere, după UAT. Astfel, persoanele care dispun de cote valoriice vor avea la dispoziție 10 ani pentru înregistrarea dreptului.</p>
		<p>Se acceptă.</p>
		<p>S-au exclus propunerile de modificare a Legii nr. 29/ 2019 privind delimitarea</p>

	<p>valorice.</p> <p>Prin urmare, în contextul celor evocate, considerăm că chestiunile abordate pot fi soluționate prin elaborarea unei legi separate, prin care vor fi reglementate, cel puțin, următoarele prevederi: scopul elaborării, drepturile/atribuțiile și obligațiile părților implicate în procesul de valorificare a cotelor părți-valorice, sursa de finanțare a lucrărilor de inventariere/delimitare/înregistrare a bunurilor proprietate privată, termenul în care proprietarii cotelor părți- valorice trebuie să înregistreze bunurile atribuite în procesul de privatizare, precum și termenul de realizare de către autoritățile administrației publice locale a procedurilor de inventariere/delimitare/înregistrare.</p>	proprietății publice. Proiectul de lege s-a definitivat urmare a avizării și consultării publice și a fost completat cu aspecte și concepte noi și anume s-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999
	<p>Repetat. Nu s-a prezentat.</p>	Se acceptă.
<p>Agencia Servicii Publice (Scr. nr. 01/2696 din 19.04.2022)</p>	<p>Obiecțiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Lipsa propunerilor și obiecțiilor.</p>	Se acceptă.
<p>(Scr. nr. 01/3268 din 16.05.2022)</p>	<p>Repetat:</p> <p>1. La pct. 1 din proiect (art. 20, alin. 2) lit. b)), propunem de a completa în final cu cuvintele „și abandonate”, or pot exista cazuri în care bunurile se află în posesia de fapt a unor deținători de cote-valorice, care dețin acte dar nu au înregistrat drepturile. Respectiv, în proprietatea unităților administrativ-teritoriale ar putea trece, fără a aduce atingere drepturilor altor persoane, doar acele bunuri care sunt abandonate.</p> <p>2. La pct. 2 din proiect (art. 22):</p> <p>a) propunem la alineatul 6) după cuvintele „neînregistrate în registrul bunurilor imobile” completarea cu cuvintele „și abandonate”;</p> <p>b) propunem de a substitui termenul de 10 ani cu un an, având în vedere că de la privatizarea bunurilor agricole (cotele-valorice), care a avut loc în anii 1994-1998, au trecut mai bine de 20 de ani și, dacă în această perioadă persoanele în drept nu și-au revendicat proprietatea, este evidentă lipsa interesului față de aceste bunuri.</p> <p>Astfel, propunem ca textul „La trecerea termenului de 10 ani” să fie substituit cu textul „Prin derogare de la alte prevederi legale, la trecerea termenului de un an”.</p> <p>Concomitent, având în vedere opiniile expuse în cadrul ședinței din 5 mai 2022, organizată de către Cancelaria de Stat pe marginea subiectului dat, propunem pentru discuție un proiect de lege cu o altă abordare de soluționare a problemei:</p> <p>1. norma din proiect este o normă derogatorie;</p> <p>2. proiectul cuprinde orice bunuri care au constituit patrimoniul transmis în contul cotelor-valorice din fostele întreprinderi agricole repartizate în contul cotelor-valorice, nu doar clădirile;</p> <p>3. proiectul se referă la două categorii de bunuri: a) abandonate și b) care sunt în</p>	1. S-au exclus propunerile de modificare a Legii privind delimitarea proprietății publice nr. 29/2018.
		Se acceptă.

	<p>posesia unor persoane. Respectiv, conține reglementări distincte despre condițiile de trecere în proprietatea UAT a acestor bunuri;</p> <p>4. impulsionează posesorii acestor bunuri să-și legitimizeze dreptul asupra lor, prevăzând un an pentru depunerea acțiunii în instanță privind constatarea uzucapiunii pe legea veche (până la modernizarea Codului civil). Or, potrivit art. 34 alin. (4) din Legea de punere în aplicare a Codului civil al Republicii Moldova nr.1125/2002 poate fi invocată uzucapiunea împlinită înainte de 1 martie 2019;</p> <p>5. poate fi completată Legea cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999, fie expusă ca o lege aparte derogatorie.</p> <p>„(1) Prin derogare de la alte prevederi legale, bunurilor transmise sau care urmasi a fi transmise in contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrele de publicitate corespunzătoare devin proprietatea unității administrativ-teritoriale pe teritoriul căreia se află potrivit articolului dat.</p> <p>(2) Autoritatea publică locală asigură inventarierea bunurilor indicate în alin (1), iar lista aprobată de consiliul local și decizia se afișează la avizier în incinta primăriei și ,n alte locuri accesibile publicului larg la decizia autorității publice locale. Bunurile din listă se iau la evidență extrabilanțieră.</p> <p>(3) Bunurile indicate la alin. (1) abandonate, la expirarea termenului de un an de la afișarea listei, în cazul în care nu sunt depuse contestații cu anexarea actelor ce confirma dreptul de proprietate, devin proprietatea unității administrativ- eritoriale, acestea fiind luate la bilanțul autorității. Bunurile care constituie obiecte ale înregistrării în registrele de publicitate vor putea fi înregistrate în modul stabilit in aceste registre în temeiul deciziei Consiliului local prin care s-a aprobat lista bunurilor, la care se va anexa procesul-verbal privind afișarea listei potrivit alin. (2).</p> <p>(4) Bunurile indicate la alin. (1) aflate în posesia persoanelor vor trece în proprietatea unității administrativ-teritoriale la expirarea termenului de 3 ani de la publicarea listei indicate în alin. (2) în următoarele condiții:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în termen de un an de la publicarea listei indicate în pct. (2) posesorii pot înainta acțiuni in instanța de judecată pentru constatarea uzucapiunii împlinită până la data de 1 martie 2019, cu prezentarea, în termenul de 3 ani indicat, autorității publice locale și, după caz, defnătorului registrului de publicitate, a hotărârii judecătorești irevocabile prin care a fost constatată uzucapiunea. în acest caz autoritatea publică locală va opera modificări în lista indicată la alin. (2); - în cazul în care la expirarea termenului de 3 ani autorității publice locale nu i-a fost prezentată hotărârea judecătorească irevocabilă privind constatarea uzucapiunii, bunurile care nu sunt obiecte ale înregistrării în registrele de publicitate devin proprietatea unității administrativ-teritoriale, iar pentru bunurile care constituie obiecte ale înregistrării în 	<p>5. S-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.</p> <p>Se acceptă cu termenul de douăsprezece luni</p> <p>Se acceptă cu termenul de douăsprezece luni</p>
--	---	--

<p>(Scr. nr. 01/3751 din 01.06.2022)</p>	<p>registrele de publicitate autoritatea publica locala poate solicita înregistrarea dreptului de proprietate în registru de publicitate corespunzător în temeiul deciziei Consiliului local prin care s-a aprobat lista bunurilor, la care se va anexa procesul-verbal privind afişarea listei potrivit alin.(2).”</p>	
<p>Repetat Obiectiile. Propunerile (recomandările) 1. Modificarea la Legea 392/1999 nu poate avea loc, or, legea dată a avut o aplicare temporară. Potrivit articolului 30 al Legii nr. 392/1999, aceasta a avut un termen limitat de acţiune, fiind în vigoare până la 1 iunie 2002. 2. Completarea la Legea 488/1999 nu poate fi acceptată, or, în redacţia propusă, ar atenta la proprietatea privată, fără nici o justificare. Norma presupune că bunurile proprietate privată din domeniul educaţiei (grădiniţe private, scoli private, universităţi private etc.) sau din alte domenii enumerate în proiect, ar putea fi declarate de utilitate publică şi expropriate, ceea ce este contrar principiilor, declarate în Constituţie, de garantare a proprietăţii private. 3. Cu referire la modificările propuse în Legea 523/1999: a) Completările la art. 2 nu pot fi acceptate din considerente expuse în pct. 4 şi 5 din prezentul aviz. b) Referitor la articolul 8¹ cu care se completează Legea nr. 523/1999 comunicăm următoarele: Cu referire la alin. (4) lit. a) – nu este justificată înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate al unităţii administrativ-teritoriale în cazul în care bunurile transmise în contul cotelor-valori se află în posesia persoanelor. Proiectul propus de ASP prevede înştiinţarea persoanelor şi oferirea unui termen pentru prezentarea actelor, fie pentru depunerea în instanţă a acţiunii în vederea constatării uzucapiunii. Prevederea privind înregistrarea în astfel de situaţie a dreptului unităţi administrativ-teritoriale, fie şi provizoriu, ar putea fi tratată ca un abuz, or nu poate fi exclusă situaţia în care persoanelor de fapt pot deţine acte de proprietate, dar nu au înregistrat dreptul. Prevederea dată poate genera litigii în instanţă împotriva autorităţii publice locale. Considerăm că problema urmează a fi tratată cu prudenţă, pentru a nu crea norme care ar leza dreptul de proprietate. De aceea prin proiectul propus de ASP, posesorilor li se oferă un termen pentru legiferarea dreptului, după expirarea căruia bunul devine proprietatea UATe. Totodată nu este clar care sunt consecinţele în cazul în care autoritatea publică locală nu-şi înregistrează dreptul provizoriu, dar toate celelalte condiţii sunt îndeplinite. Dobăndeşte UATe dreptul de proprietate sau nu? Considerăm că, includerea cerinţei privind înregistrarea provizorie de către APL a dreptului, complică nejustificat procedura.</p>	<p>1. S-au exclus modificările la Legea nr. 392/1999 Legea nr. 392/ 1999 restructurării întreprinderilor agricole. 2. S-au exclus modificările la Legea nr. 488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică.</p> <p>3. Se acceptă. S-a redactat.</p>	

	<p>Prin urmare, optăm pentru varianta în redacția expusă de ASP.</p> <p>4. Modificările la Codul civil nu pot fi acceptate.</p> <p>a) Moștenirea este transmiterea patrimoniului (masei succesoriale), adică a drepturilor și obligațiilor, nu bunurilor (lucrurilor) concrete. Respectiv, în cazul unei moșteniri vacante, nu ar putea veni la moștenire unitatea administrativ-teritorială de gradul I concretă.</p> <p>La fel, din această cauză nu poate fi divizată venirea la moștenire după amplasarea bunurilor (Statul - pentru bunurile din afara țării, iar UATe – pentru bunurile de pe teritoriul acesteia).</p> <p>Respectiv, modificările la art. 2190, 2409, 2411 nu pot fi acceptate, acestea venind în contradicție cu conceptul pus la baza Cărții a patra, Moștenirea din Codul civil.</p> <p>b) Modificarea la art. 2410 nu poate fi acceptată, or, potrivit articolului 2423 din Codul civil, termenul este de 6 luni de la publicarea somăției în Monitorul oficial.</p> <p>5. Modificările propuse la Codul de procedură civilă nu pot fi acceptate.</p> <p>De fapt completările propuse sunt redacția identică a capitolul XXXII, art. 327-330 din Codul de procedură civilă, până la expunerea acestora în redacție nouă prin Legea nr. 133/2018.</p> <p>Proiectul, în art. 326¹ alin. (3) prevede că „<i>instanța scoate cererea de pe rol dacă organul împuternicit să administreze proprietatea municipală se adresează în judecată înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.</i>” În acest sens menționăm că, legislația nu conține norme materiale care să prevadă noțiunea de „bun imobil fără stăpîn”, nu există reglementări nici privind „luarea la evidență a imobilelor fără stăpîn” și nici privind termenul care ar urma să expire de la luarea la evidență, pentru a depune cerere în instanță.</p> <p>Noțiunea de „bun fără stăpîn” pentru bunurile imobile a fost exclusă din legislația civilă din 2002, odată cu adoptarea Codului civil al Republicii Moldova, în locul Codului civil al RSSM, și introducerea instituției uzucapiunii ca mod de dobândire a proprietății. Chiar dacă capitolul XXXII din Codul de procedură civilă a fost modificat abia prin Legea nr. 133/2018, acesta nu era aplicat, or nu exista norma materială în raport cu care să fie aplicată norma procedurală.</p> <p>Mai menționăm că normele propuse la Codul de procedură civilă contravin art. 515 (Ocupațiunea) din Codul civil, care reglementează modalitatea de dobândire a proprietății asupra bunului mobil fără stăpîn.</p> <p>În ceea ce privește problema bunurilor transmise în contul cotelor-valoriice, care au</p>	<p>4. S-au exclus modificările la Codul civil.</p> <p>5. S-au exclus modificările la Codul de procedură civilă.</p>
--	--	---

	<p>fost abandonate, acesta poate fi soluționată prin adoptarea normei derogatorii, expuse în avizul precedent al ASP.</p> <p>6. Modificarea Legii nr. 436/2006, la art. 14 și art. 74 nu se acceptă, reieșind din cele expuse la pct. 4 din prezentul aviz.</p> <p>7. Cu referire la modificările la Legea nr. 246/2018, considerăm că acestea sunt inutile, odată ce se completează Legea nr. 436/2006, prevăzându-se competența secretarului consiliului de a autentifica astfel de contracte.</p>	<p>6-7. Prin împuternicirea secretarilor autorității publice locale cu competențe privind autentificarea contractelor de vânzare-cumpărare a cotelor valorice, se va asigura posibilitatea autentificării acestor contracte de către notar sau secretarul consiliului, care la rândul său vor duce la reducerea costurilor la întocmirea documentației privind înstrăinarea.</p>
<p>Congresul Autorităților Publice Locale (Ser. nr. 73 din 26.04.2022)</p>	<p>Obiectiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Pentru soluționarea problemelor, CALM propune modificarea actelor normative, după cum urmează:</p> <p>a) Aplicarea unei abordări mai complexe și cuprinzătoare, care să ofere o soluție durabilă la majoritatea aspectelor problematice menționate mai sus și lăsate fără atenție.</p> <p>b) În privința defuncțiilor. În cazul defuncțiilor pentru care nu există mostenitori sau acestia nu și-au formalizat drepturile în modul stabilit de legislație poate fi aplicată procedura menținirii vacante. În acest sens, procedura menținirii vacante (art.2190 și art.2257 Cod civil) urmează a fi modificată și adusă în concordanță cu prevederile art.127 alin. (3) din Constituție, unde este expres stipulat că <i>"proprietatea publică poate aparține statului sau unitatilor administrativ-teritoriale "</i> iar menținirea vacanță poate fi culeasă de unitatile administrativ-teritoriale în calitate de reprezentanți ai statului la nivel local.</p> <p>c) De reglementat procedura renunțării la cota-parte valorică cu posibilitatea intrării bunurilor în proprietatea unității administrativ-teritoriale.</p> <p>d) Stabilirea mecanismului simplificat de constatare a terenurilor libere de construcții (demolate, distruse) care nu pot fi restabilite în starea lor inițială (Legea nr. 1543/1998 cadastrului bunurilor imobile).</p> <p>e) Clădirile pentru nu a fost solicitată transmiterea lor în natură - operarea modificărilor la Legea 392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare prin stabilirea unui termen limitat (12 luni) pentru valorificarea dreptului de proprietate în baza actelor justificative de către beneficiarii cotelor-părți valorice (prevedere similară celei stipulate la art. 19 alin. (5) din aceeași lege).</p> <p>f) Diminuarea pretului pentru executarea lucrărilor cadastrale (Hotărârea Guvernului nr.966/2020 cu privire la serviciile prestate de către Agenția Servicii Publice) și pentru efectuarea procedurilor notariale în scopul stimulării înregistrării construcțiilor repartizate în urma restructurării întreprinderilor agricole.</p>	<p>Proiectul de lege urmărește să instituie o procedură legală specială pentru obținerea dreptului de proprietate a unitatilor administrativ-teritoriale asupra clădirilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole și neînregistrate în RBI.</p> <p>Este stabilit de Codul civil.</p> <p>Este indicat în Instrucțiunea 112/ 2015 lucrări cadastrale la nivel de clădiri.</p> <p>Legea 392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare este caducă.</p> <p>După aprobarea proiectului de lege vor fi modificate Hotărârile de Guvern, necesare implementării legii.</p>

	<p>g) Modificarea legislației notariale și ajustarea acestuia prevederilor Legii cadastrului bunurilor imobile, care admite tranzacționarea primară cu bunuri imobile repartizate la cotă valorică fără a fi necesară înregistrarea acestora în registrul bunurilor imobile (art.59 alin. (4) Legea nr.1543/1998 cadastrului bunurilor imobile).</p>	<p>S-a completat cu propuneri de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.</p>
<p>(Scr. nr. 78 din 19.05.2022)</p>	<p>Repetat.</p> <p>1. Considerații generale. În adresa Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) a parvenit adresarea Cancelariei de Stat cu solicitarea de a veni cu un aviz asupra prevederilor proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice. CALM a analizat prevederile proiectului în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale, stabilind următoarele.</p> <p>2. Legislația aplicabilă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cartea Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.14 • Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994; • Codul civil nr.1107/2002; • Legea privind descentralizarea administrativă nr.435/2006; • Legea privind administrația publică locală nr.436/2006; • Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr.488/1999; • Legea privind delimitarea proprietății publice nr.29/2018; • Legea privind cooperativele de producție nr. 1007/2002; • Legea 1217/1997 cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998; • Legea 392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare; • Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative; • Legea nr.1543/1998 cadastrului bunurilor imobile; • Ordinului Directorului General al Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat nr.98/2000 „cu privire la Nomenclatorul documentelor obligatorii în mapele transmise la păstrare agențiilor teritoriale de către grupurile teritoriale ale Programului Național „Pământ”. <p>3. <u>Constatări:</u> Urmare a examinării proiectului Hotărârii Guvernului pentru modificarea Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice (în continuare - Proiect), CALM a constatat că autorul proiectului nu a luat în considerare nici obiecțiile expuse, nici propunerile care au fost formulate în avizul nostru.</p>	<p>Proiectul de lege s-a definitivat urmare a avizării și consultării publice și a fost completat cu aspecte și concepte noi. S-a exclus proiectul Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.</p>

Reiterăm că proiectul propus spre reavizare în esență, perpetuează situația actuală și nu oferă soluții adecvate, reale și pe termen lung la problema cotelor valorice în diverse bunuri imobile și în vederea înregistrării clădirilor fostelor gospodării agricole.

În acest sens, considerăm că proiectul în cauză mai degrabă reprezintă doar o mimare a unei soluții, decât un răspuns adecvat la cerințele comunităților locale în vederea oferirii unei soluții reale și durabile. De aceea, considerăm că acest proiect în forma dată, nu poate fi susținut spre aprobare.

Totodată, considerăm necesară în regim de urgență revizuirea și completarea esențială acestui proiect sau elaborarea unui nou proiect care să ofere soluții complexe, complete, stabile și pe termen lung. În acest sens, cum a menționat în avizul său anterior, CALM consideră drept direcții principale și esențiale în soluționarea problemei cotelor valorice (dar nu numai) următoarele:

- a) Restabilirea/recunoașterea dreptului unităților administrativ-teritoriale de nivel I (UAT I) în calitate de subiecte a dreptului succesoral.
- b) Recunoașterea dreptului UAT I în calitate de subiect de drept în cazul bunurilor fără stăpân și restabilirea procedurii declarării bunurilor fără stăpân în calitate de proprietate a unităților administrativ-teritoriale de nivel I.
- c) Reglementarea prin procedură specială, excepțională și urgentă a renunțării la dreptul asupra cotei valorice în favoarea UAT.
- d) Modificarea cadrului normativ secundar, care să asigure mecanismul și procedura de implementare a transferului dreptului de proprietate către UAT în rezultatul diverselor situații juridice și cu folosirea tuturor formelor prevăzute de lege către UAT. Inclusiv prin intermediul instituției succesiunii și inclusiv a cotelor-valorice (de ex. *Hotărârea Guvernului nr. 972/2001*)
- e) Examinarea experienței anterioare și posibilității de aplicare în anumite situații prin ajustare/completare/perfecționare a HG nr. Nr. 162 din 19-02-2004 despre unele măsuri privind inventarierea bunurilor imobile proprietate a unităților administrativ-teritoriale și a statului.

4. Recomandări și propuneri:

În contextul celor menționate mai sus, CALM propune următoarele:

4.1 În regim de urgență, se impune corectarea acestei greșeli și corelarea codului civil al Republicii Moldova cu Constituția (art. 127 și 109) și cadrul legal din domeniul APL, care recunoaște unitățile administrativ-teritoriale (UAT), în calitate de subiecte ale dreptului de proprietate DISTINCTE și SEPARAT de stat. Inclusiv spiritul și litera cadrului constituțional și legal, recunoaște unităților administrativ-teritoriale calitatea de subiecte AUTONOME de drept de proprietate în cadrul

Întru evitarea confuziilor și diferențelor de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție urmează a fi instituit un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de modificare a Codului civil și a Codului de procedură civilă.

După aprobarea proiectului de lege vor fi modificate Hotărâri de Guvern, necesare implementării legii

S-au exclus propunerile de modificare a Legii privind delimitarea proprietății publice nr. 29/2018. Propunerile au fost completate în prevederile de modificare a Legii cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523/1999.

<p>dreptului succesoral.</p> <p>4.1 Prin urmare, propunerea concretă este următoare: Codul civil se modifică după cum urmează:</p> <p>a) Articolul 2190 se expune în următoarea redacție: „Articolul 2190. Dreptul unităților administrativ-teritoriale și a statului la moștenire legală</p> <p>(1) <i>In cazul în care defunctul nu are rude și nici soț supraviețuitor sau aceștia nu pot moșteni din anumite motive, moștenitor legal este unitatea administrativ-teritorială de nivelul I (sat, comună, oraș, municipiu), inclusiv municipiul Chișinău.</i></p> <p>(2) <i>Statul este considerat moștenitor legal în cazul bunurilor care se află după hotarele Republicii Moldova</i></p> <p>(2) <i>Satul (comuna), orașul (municipiul), statul suportă pasivul moștenirii vacante numai în limita valorii bunurilor din patrimoniul succesoral.</i>”</p> <p>b) Articolul 2409 și art. 2411 pe tot textul după cuvântul „statul” se completează cu textul „satul (comuna), orașul (municipiul), inclusiv mun. Chișinău”.</p> <p>c) Articolul 2410 după cuvintele „cu indicarea termenului” se completează cu cuvintele „de 12 (douăsprezece) luni”.</p> <p>4.2 <u>Legea nr.1543/1998 cadastrului bunurilor imobile</u> se modifică după cum urmează:</p> <p>Articolul 27 alin. (5) se completează cu litera f) cu următorul cuprins:</p> <p>„f) în cazul bunurilor imobile pentru care proprietarul nu există, se cunoaște sau a părăsit bunul imobil fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra acestuia, justificarea înregistrării provizorii se face la cererea satului (comunei), orașului (municipiului) în temeiul actului normativ adoptat la expirarea termenului stabilit la art.22 alin. (7) Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.”</p> <p>4.3 <u>Legea nr. 488/1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică</u></p> <p>Articolul 5 se completează cu un alineat nou cu următorul cuprins:</p> <p>„(5) Se consideră de utilitate publică bunurile de menire socială, culturală, educative declarate în temeiul și condițiile prezentei legi (școală, grădiniță, casă de cultură, centru de sănătate, clădire administrativă, dig, baraj, sondă arteziană și alte construcții transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole).”</p>	<p>4.1 Întru evitarea confuziilor și diferențelor de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție urmează a fi instituit un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de modificare a Codului civil și a Codului de procedură civilă</p> <p>4.2 Prevederile au fost incluse în Legea nr. 523/1999 privind proprietatea UAT.</p> <p>4.3 În sensul art. 1 din Legea nr. 488/1999, prin expropriere se înțelege transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei UAT sau, după caz, cedarea către stat sau către o UAT a drepturilor patrimoniale în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, în condițiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.</p>
--	---

4.4 Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale se modifică după cum urmează:

La Articolul 2

- la lit. f) după cuvântul "prin" se completează cu sintagma „succesiuni”;
- se completează cu litera j) cu următorul cuprins:
„j) în temeiul declarării dreptului de proprietate a UAT (asupra unui bun imobil fără stăpân în condițiile legii.”

4.5 Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală se modifică după cum urmează:

La Articolul 74 alin. (6) la început se completează cu cuvântul „succesiunile”.

4.6 Codul de procedură civilă de completat cu prevederile capitolului XXXI în redacția de până la Legea nr.133/2018, care prevedea procedura detaliată privind declararea proprietății UAT asupra bunurilor fără stăpân.

4.7 Pct.48 alin. (1) și (7) din Regulamentul cu privire la modul de evidentă, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 972/2001 de expus în următoarea redacție:

„Bunurile menționate în punctul 1 al prezentului Regulament sînt transmise cu titlu gratuit de către Serviciul Fiscal de Stat după cum urmează:

construcțiile (inclusiv locuințele și anexele acestora) care intră în proprietatea statului - autorităților publice locale;

terenurile proprietate privată și terenurile cu destinație agricolă, aflate în proprietate privată și trecute în posesia statului în baza dreptului succesor, ca fiind fără stăpân sau confiscate, se predau cu titlu gratuit autorității administrației publice locale în administrarea căreia se află aceste terenuri.”

4.8 Examinarea și revizuirea HG nr. 162 din 19-02-2004 despre unele măsuri privind inventarierea bunurilor imobile proprietate a unităților administrativ-teritoriale și a statului, în vederea aplicării, după caz, a mecanismului respectiv în cazul cotelor-valorice.

4.9 Totodată, este necesar de reglementat situațiile și condițiile în care la moștenire vacantă este chemat statul și cele în care satul (comuna), orașul (municipiul). În acest sens considerăm că statul poate avea calitatea de moștenitor doar pentru bunurile care se află în afara teritoriului Republicii Moldova.

4.4. Întru evitarea confuziilor și diferențelor de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție urmează a fi instituit un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de modificare a Codului civil și a Codului de procedură civilă.

4.5 - 4.6 Întru evitarea confuziilor și diferențelor de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție urmează a fi instituit un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de modificare a Codului civil și a Codului de procedură civilă.

4.7 Prin adoptarea proiectului de lege respectiv vor fi modificate și ajustate un șir de acte normative ce reglementează domeniul dat.

4.8 Prin adoptarea proiectului de lege respectiv vor fi modificate și ajustate un șir de acte normative ce reglementează domeniul dat.

4.9 Întru evitarea confuziilor și diferențelor de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție urmează a fi instituit un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de

	<p>4.10. Examinarea tuturor instrumentelor juridice menționate mai sus sub aspectul acoperirii și oferirii soluțiilor la următoarele situații problematice identificate în practică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existența unor liste a cotașilor, fără ca să le fie eliberate certificate de proprietate; - Existența cotașilor care dețin certificate de proprietate asupra diferitor bunuri imobile și/sau mobile; - Situația în care o bună parte din cotași au decedat, fără a fi respectate procedurile succesiunii legale; - Situație în care cotași vor să renunțe la dreptul său și/sau să-l doneze; - Situații în care, proprietarul lipsește de mult timp, sau nu este cunoscut sau locul aflării sale nu este cunoscut. - Situații în care bunurile cotașilor sunt folosite de o perioadă lungă de anumiți agenți economici cu sau fără permisiunea proprietarilor. 	<p>modificare a Codului civil și a Codului de procedură civilă.</p> <p>4.10 Prin adoptarea proiectului de lege respectiv vor fi modificate și ajustate un șir de acte normative ce vor reglementa situațiile date.</p>
	Repetat. Nu s-a prezentat	
Ministerul Finanțelor (Scr. Nr. 17-04/178/632 din 11.05.2022)	Repetat. Lipsa propunerilor și obiecțiilor.	Se acceptă.
(Scr. Nr. 17-04/193 din 24.05.2022)	Repetat. Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	Se acceptă.
Ministerul Justiției (Scr. Nr. 04/3814 din 26.04.2022)	<p>Obiecțiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Cu referire la adresa Cancelariei de Stat nr. 18-23-3395 din 31.03.2022, ce vizează examinarea proiectului de lege pentru <i>modificarea unor acte normative</i> (număr unic 225/ARFC/2022), comunicăm următoarele.</p> <p>Potrivit notei informative, proiectul este elaborat de către Agenda Relații Funciare și Cadastru, urmare sedintelor grupului de lucru (cu participarea reprezentanților Ministerului Justiției, Ministerului Mediului, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenției Proprietății Publice, Agenției Servicii Publice, Congresului Autorităților Locale din Moldova), instituit în conformitate cu indicațiile consemnate în procesul-verbal al sedintei operative la Prim-ministru, nr. 29 din 22.11.2021, în scopul soluționării problemelor ce tin de cotele-părți valorice deținute în bunuri imobile de diferiți proprietari. Urmare a examinării proiectului, sub aspect conceptual, la art. I, pct. 1, prin care se propune modificarea art. 5 al <i>Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999</i> (în continuare - <i>Legea nr. 488/1999</i>), atenționăm că, în sensul art. 1 din această lege, prin expropriere se înțelege transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică</p>	

ce apar în unitati administrativ-teritoriale sau, după caz, cedarea către stat sau către o unitate administrativ-teritorială a drepturilor patrimoniale în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, în condițiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Astfel, transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică în sensul exproprierii e posibil doar în cazul în care există scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, după declararea utilității publice. Mai mult, la art. 5 alin. (1) din *Legea nr. 488/1999* sunt enumerate lucrările considerate de utilitate publică, or clădirile propuse spre completare a normei enunțate nu pot fi considerate drept lucrări de utilitate publică. În context, semnalăm că obiectele exproprierii sunt stabilite la art. 2 din aceeași lege.

Privitor la pct. 2 al art. 1, ce vizează completarea art. 16 din *Legea nr. 488/1999* cu alineatele (4) și (5), semnalăm că reglementările propuse sunt în discrepanță cu prevederile art. 501 din *Codul civil*, potrivit cărora:

„Articolul 501. Garantarea dreptului de proprietate.

- (1) Proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă.
- (2) Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprieria se efectuează în condițiile legii.
- (3) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi solul oricărei proprietăți imobiliare cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile ei.
- (4) Despăgubirile prevăzute la alin. (2) și (3) se determină de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin hotărâre judecătorească. În acest caz, decizia de retragere a bunurilor din proprietatea persoanei nu poate fi executată până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

- (5) Nu pot fi confiscate bunurile dobândite licit, cu excepția celor destinate sau folosite pentru săvârșirea de contravenții sau infracțiuni. Caracterul ilicit al dobândirii bunurilor se prezumă.” Or, astfel cum a fost indicat în contextul propunerii de la pct. 1, autorul proiectului face o confuzie incluzând o categorie de bunuri (care ar forma obiectul exproprierii) în cadrul prevederii de la art. 5 alin. (1) din *Legea nr. 488/1999*, care nu se referă nemijlocit la bunurile susceptibile de a fi expropriate, ci la tipurile de lucrări care pot fi considerate în sensul legii ca fiind de utilitate publică. Reiesind din aceasta, se constată o lipsă expresă a utilității publice pentru exproprierile care ar viza aceste bunuri, autorul neindicând în niciuna din intervențiile sale din proiect esența utilității publice care ar sta la baza exproprierii vizate.

Adițional la această remarcă de ordin conceptual, cu referire la prevederile de la art. 1

pct. 2 mai este necesar de remarcat că textul „Despăgubirile datorate proprietarilor bunurilor imobile si/sau titularilor de drepturi asupra bunurilor imobile, se stabilesc în baza rapoartelor de evaluare elaborate de evaluatori, titularii ai certificatelor de calificare a evaluatorilor, eliberate în modul stabilit de legislație, selectate de către consiliul local.” (din cuprinsul alin. (4) cu care se propune a fi completat art. 16) este în contradicție evidentă cu norma deja existentă în cuprinsul art. 15 din aceeași lege și care stabilește că „(1) În caz de litigiu asupra cuantumului despăgubirii, instanța de judecată va institui o comisie de experți la care pot participa câte un reprezentant al expropriatorului și al expropriatului.”. Prin urmare, subliniem că este necesar a se păstra claritatea textului legal și a se evita orice contradicții între soluțiile conținute în cuprinsul unui act normativ, care ar afecta aplicabilitatea acestuia.

1. Prin urmare, se va exclude din proiect art. I.

2. *Vis-a-vis de art. II, prin care se modifică Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29/2018 (în continuare - Legea nr. 29/2018):*

La pct. 2, ce vizează completarea art. 22 din Legea nr. 29/2018 cu alineatul (7), remarcăm că nu s-a ținut cont în totalitate de specificul uzucapiunii imobiliare reglementate de *Codul civil*, fapt ce va afecta aplicabilitatea finală a prevederii date.

Astfel, la moment în materia dată *Codul civil* reglementează uzucapiunea dreptului în temeiul cuprinsului registrului de publicitate (în cadrul art. 524 din *Cod*) și uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate (în cadrul art. 526 din *Cod*). Soluția propusă prin intermediul proiectului nu poate merge automat pe niciuna din cele două opțiuni, dat fiind specificul fiecărui tip de uzucapiune.

Uzucapiunea prevăzută la art. 524 din *Codul civil* poate servi ca temei juridic pentru consolidarea dreptului patrimonial înregistrat, însă ținându-se cont că în proiect se merge pe calea unei înregistrări provizorii a dreptului de proprietate a unității administrative-teritoriale asupra bunurilor respective, acest remediu legal nu este în măsură să justifice pe deplin înregistrarea ulterioară definitivă a dreptului de proprietate a unităților administrative-teritoriale, după expirarea termenului de 10 ani prevăzut la alineatul (7) din proiect.

În ceea ce privește uzucapiunea prevăzută la art. 526 din *Codul civil*, aceasta nu va putea fi reținută deoarece soluția consacrată în proiect nu se încadrează în niciuna din situațiile prevăzute de art. 526 alin. (1) din *Cod*. În plus, nu trebuie de omis faptul că dreptul de proprietate al unităților administrative-teritoriale se înregistrează (provizoriu) de la momentul intrării în vigoare a legii și nu de la momentul expirării termenului de uzucapiune prevăzut la art. 526 din *Codul civil* (ceea ce reprezintă un aspect semnificativ,

1. S-a exclus Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.
2. Se acceptă. S-a redactat proiectul de modificare a Legii delimitării proprietății publice.

	<p>cu multiple consecințe de ordin juridic și practic).</p> <p>În această ordine de idei, considerăm că o referință nemijlocită la mecanismul uzucapiunii imobiliare prevăzut de <i>Codul civil</i> pentru a se asigura dobândirea drepturilor patrimoniale asupra bunurilor specifice ce sunt vizate în proiect nu este oportună. Reiesind din faptul că proiectul de lege urmărește să instituie o procedură legală specială pentru obținerea dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale asupra anumitor categorii de clădiri transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, această procedură urmează a fi consacrată în totalitate în cuprinsul prezentului proiect, fără trimiteri la proceduri consacrate în cuprinsul altor acte normative, care ar putea ulterior în practică să altereze viziunea originară a legiuitorului sau chiar să blocheze aplicarea prevederilor proiectului dat.</p> <p>În contextul dat, pentru a se remedia acest aspect prin prisma soluțiilor consacrate în proiect, considerăm că se impune excluderea dispoziției „în conformitate cu <i>procedura de dobândire a dreptului de uzucapiune</i>” din cadrul alineatului (7) cu care se propune a fi completat art. 22 din <i>Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29/2018</i>.</p> <p>(1) Complementar, aferent rigorilor de tehnică legislativă atenționăm că alineatele articolului sunt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde (a se vedea art. 51 alin. (6) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>).</p>	Se acceptă. S-a redactat.
	<p>Repetat. Nu s-a prezentat.</p> <p>Repetat. Urmare a examinării proiectului definitivat al legii pentru modificarea unor acte normative (număr unic 225/ARFC/2022), comunicăm următoarele.</p> <p>1. La art. I se consideră irelevantă propunerea de modificare a art. 19 alin. (3) din <i>Legea restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare nr. 392/1999</i>, care, în temeiul art. 30, a fost valabilă până la 1 iunie 2002, aceasta fiind data de încetare a aplicării actului.</p> <p>2. La art. II, ce vizează completarea art. 5 din <i>Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999</i>, cu alin. (5) cu următorul cuprins: „(5) Se consideră de utilitate publică bunurile de menire socială, culturală, educative declarate în temeiul și condițiile prezentei legi.”, reiterăm obiecțiile expuse anterior de către minister, potrivit cărora în percepția Legii nr. 488/1999, conceptul de „utilitate publică” este strâns legat de anumite lucrări (pentru care există un interes și/sau care pot genera un beneficiu pentru societate și în vederea realizării cărora se expropriează anumite bunuri) și nu poate fi atribuit nemijlocit unor bunuri, care nu pot fi, ele însele, de utilitate publică. Mai mult ca atât, norma este și ambiguă în partea ce ține de textul „declarate în temeiul și condițiile prezentei legi”. <i>Legea nr. 488/1999</i> nu conține nici un fel de prevederi de genul</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>1. S-au exclus modificările la <i>Legea nr. 392/ 1999</i> restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare.</p> <p>2. S-au exclus modificările la <i>Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999</i>.</p>

dat. În contextul în care nici nota informativă la proiect nu conține careva argumente pertinente pentru astfel de intervenție în textul legal, se propune excluderea acesteia din proiect, în special din considerentul că efectul practic al intervenției va fi unul nul. Suplimentar, menționăm că pentru dobândirea dreptului de proprietate asupra categoriilor respective de bunuri (și care constituie totodată bunuri transmise sau care urneau a fi transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neregistrate în registrele de publicitate corespunzătoare) nu este necesară declararea lor drept bunuri de utilitate publică și exproprierea subsecventă a acestora, care este o procedură complexă ce poate dura în timp, afectând prin aceasta finalitatea proiectului dat. În acest sens, mecanismul prevăzut în articolul cu care se propune completarea Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale rămâne pe deplin aplicabil.

3. La art. III (modificarea Legii nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale).

Privitor la propunerea de completare cu art. 8¹, remarcăm existența unei prevederi în cuprinsul alin. (4) lit. a), care generează o situație discriminatorie pentru anumite categorii de persoane, motiv pentru care sugerăm excluderea acesteia din cuprinsul normei respective. Astfel, se menționează faptul că „posesorii pot înainta acțiuni în instanța de judecată pentru constatarea uzucapiunii, împlinită până la data de 1 martie 2019, (...)”. În context, în situația în care la data intrării în vigoare a prezentului proiect o persoană va avea întrunit termenul legal pentru invocarea instituției uzucapiunii în vederea dobândirii dreptului de proprietate asupra bunurilor respective, proiectul analizat nu poate institui o diferențiere de tratament defavorabilă, excluzând persoanele pentru care termenul de uzucapiune s-a împlinit după data de 1 martie 2019. Drept urmare, sugerăm excluderea textului „împlinită până la data de 1 martie 2019” din cuprinsul normei.

Totodată, cu referire la soluția propusă în alin. (4) al art. 8¹, prin care se propune acordarea unor termene pentru persoanele care posedă bunurile respective în vederea recurgerii de către acestea la mecanismul de uzucapiune și dobândirea subsecventă a proprietății, venim cu opinia că aceasta ar putea tergiversa considerabil clarificarea situației cu referire la dreptul de proprietate asupra bunurilor respective, afectând indirect, prin aceasta, și eficiența remediei consacrat de proiect. Simplul fapt că proiectul de lege fixează un termen de 3 ani pentru prezentarea hotărârii judecătorești irevocabile emise în procedura judiciară de constatare a uzucapiunii nu garantează faptul că aceasta va fi efectiv emisă în termenul respectiv, nefiind clar în acest caz care este soarta persoanelor care nu au putut obține hotărârile respective în termenul de 3 ani și prin ce este justificată diferența de tratament a acestora față de alte persoane care vor

3. Nu se sustine redactia data. Legea urmează să dea termen posesorilor pentru a se adresa cu acțiune în uzucapiune. Nu este corect si nici nu este temei legal daca bunul care se afla în posesia unor persoane, să fie înregistrat dreptul provizoriu al APL. Deasemenea nu este clară procedura în cazul daca nu este înregistrat nici bunul nici terenul, astfel nu este clar cum și unde se va nota acțiunea.

Proiectul se păstrează în redacția autorului.

reuși să obțină hotărârea irevocabilă în termenul respectiv (în situația în care se va merge pe soluția că proprietatea asupra bunurilor va trece automat către autoritățile publice locale la expirarea termenului respectiv, dacă persoanele nu vor prezenta hotărâri judecătorești irevocabile).

În contextul dat, pornind de la considerentul că instituția juridică a uzucapiunii este gândită de legiuitor pentru a oferi o posibilitate posesorului de a-și consolida drepturile sale asupra bunului, devenind proprietar, remarcăm că este în interesul persoanelor respective de a-și perfectă până acum drepturile respective. Prin urmare, ținând cont că posesorii respectivi nu au depus cel puțin o cerere în instanța de judecată pentru a constata uzucapiunea asupra bunurilor, considerăm inoportună acordarea unor termene suplimentare pentru realizarea acestui fapt, posesorii urmând să fi depus diligențele necesare în acest sens până la momentul la care va intra în vigoare prezentul proiect. În acest sens, propunem o revizuire a prevederilor respective prin prisma excluderii termenelor suplimentare pentru posesori.

Pornind de la cele menționate supra, se propune următoarea redacție a alineatelor (4), (5) și (6) de la art. 8¹:

„(4) Bunurile indicate la alin. (1) aflate în posesia persoanelor, vor trece în proprietatea unității administrativ-teritoriale în condițiile prevăzute la alin. (2) și (3), cu excepția cazurilor când la momentul înregistrării provizorii a dreptului de proprietate a unității administrativ-teritoriale asupra bunurilor respective în registru a fost notată o acțiune în justiție privind uzucapiunea dreptului de către posesorii bunului respectiv. În cazul dat, unitatea administrativ-teritorială va întreprinde măsurile necesare, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă nr. 225/2003, pentru a interveni în procesul respectiv. În corespundere cu soluția pronunțată de instanță în hotărârea judecătorească irevocabilă se va înscrie dreptul de proprietate al posesorului bunului sau, după caz, al unității administrativ-teritoriale.

(5) În cazul în care prin hotărârea judecătorească irevocabilă emisă în cauza prevăzută la alin. (4) se constată uzucapiunea dreptului de către posesor, dreptul înregistrat provizoriu după unitatea administrativ-teritorială se radiază.

(6) În cazul în care prin hotărârea judecătorească irevocabilă emisă în cauza prevăzută la alin. (4) nu se constată uzucapiunea dreptului de către posesor, autoritatea publică locală poate solicita înregistrarea dreptului de proprietate în registrul de publicitate corespunzător în temeiul deciziei Consiliului local prin care s-a aprobat lista bunurilor, la care se va anexa procesul-verbal privind afișarea listei potrivit alin. (2).”

Suplimentar, aferent rigorilor de tehnică legislativă, în vederea ajustării conform terminologiei utilizate în Legea nr. 523/1999, la alin. (2) după cuvântul „Autoritatea” se va completa cu cuvântul „administrației”.

4. Cu referire la art. IV (modificarea Codului civil nr. 1107/2002), precum și la prevederile de la alte articole din proiect care sunt conexe acestei propuneri (stabilirea prerogativei autorităților publice locale de a ridica moștenirile vacante), mergem în continuare pe ideea că această propunere nu poate fi susținută, dat fiind faptul că încalcă conceptul unitar în materie civilă cu referire la aspectul dat și cauzează mai multe riscuri, decât beneficii potențiale. În plus, nota informativă nu clarifică modul în care prevederile date urmează a soluționa problemele avute în vedere de autorul proiectului cu ocazia elaborării proiectului dat, iar argumentele aduse în vederea justificării intervențiilor din Codul civil sunt irelevante, or nu a fost constatată la moment o neconcordanță dintre prevederile Codului și normele din Constituția Republicii Moldova la care se face referință (art. 109 și art. 127).

Menționăm că, odată cu modernizarea Codului civil prin *Legea nr. 133/2018 cu privire la modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative*, **Cartea a IV Moștenirea** a fost modificată substanțial. Astfel, în conformitate cu prevederile art. 2409 din *Codul civil* modernizat, în cazul în care ca urmare a procedurii prevăzute la art. 2410 din *Codul civil*, moștenitorul nu va fi determinat sau dacă toți moștenitorii au decăzut din dreptul la moștenire, notarul care desfășoară procedura succesorală va întocmi un act care să confirme că nu există alți moștenitori decât statul. Conform actului menționat, statul este considerat moștenitor și i se eliberează certificat de moștenitor în baza moștenirii vacante.

Astfel, propunerea înaintată, potrivit căreia bunurile din masa succesorală care sunt situate pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale să fie moștenite de către autoritatea publică locală corespunzătoare, prezintă un șir de inconveniente, care o fac inoportună de a fi susținută:

1) Cu titlu general menționăm că în conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) din *Codul civil „(1) Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.”* Astfel, asupra patrimoniului persoanei care a decedat până la 1 martie 2019 urmează a se aplica prevederile *Codului civil* anterior care a decedat în vigoare a modificărilor operate prin intermediul *Legii nr. 133/2018*. În această ordine de idei, atragem atenția asupra faptului că, modificările ipotetice ale Cărții a IV din *Codul civil* urmează a fi aplicate pentru viitor și nu pentru trecut, astfel încât oricum nu vor soluționa cazurile invocate ca temei pentru justificarea intervenției respective în *Codul*

4. S-au exclus modificările la Codul civil nr. 1107/2002).

Se propune instituirea un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea propunerilor respective de modificare a Codului civil.

civil.

2) În cazul în care moștenirea vacantă ar reveni autorităților publice locale s-ar putea crea situația când defunctul a lăsat bunuri în mai multe localități din țară, fiecare din localitățile în care au asemenea bunuri, au dreptul la bunurile rămase pe raza sa teritorială indiferent de natură (mobile sau imobile) și de valoarea lor. Or, moștenirea vacantă vizează un patrimoniu, o universalitate conținând drepturi și obligații, nicidecum o transmisiune cu titlu particular. Entitatea care beneficiază de dreptul de a primi moștenirea vacantă va fi obligată și la plata pasivului acestuia. În contextul în care potrivit art. 2418 alin. (1) din *Codul civil*, moștenitorul răspunde pentru obligațiile masei succesoriale, iar potrivit art. 2430 alin. (1) din *Codul civil*, răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se limitează la activul masei succesoriale și nu se extinde asupra patrimoniului pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine, dacă se dispune administrarea masei succesoriale în scopul satisfacerii creditorilor sau dacă a fost intentat procesul de insolabilitate a masei succesoriale, se pune problema dacă fiecare unitate administrativ-teritorială va plăti pasivul în limita a ceea ce a moștenit sau pot apărea situații când una dintre ele (și care anume?) va plăti întregul pasiv.

3) Dezvoltând ideea anterioară, considerăm că în eventualitatea în care în locul statului ca unic moștenitor al moștenirilor vacante vor fi prevăzute unitățile administrativ-teritoriale pe teritoriul cărora se află bunurile din masa succesorală, se va crea o situație inechitabilă și prejudiciabilă pentru creditorii moștenirii, care pentru satisfacerea creanțelor vor fi nevoiți să se îndrepte contra tuturor unităților administrativ-teritoriale moștenitoare, aceste proceduri administrative (iar, după caz, și judiciare) generând cheltuieli sporite față de situația când moștenitor va fi un singur subiect de drept (statul). Menționăm că cheltuielile acestea, în unele cazuri, pot depăși însăși obiectul creanței, iar uneori chiar și activul succesoral, astfel încât ar fi imposibilă recuperarea lor subsecventă, ceea ce va avea ca efect descurajarea unor categorii de creditori de a-și solicita drepturile, aspect care, privit din altă perspectivă, ar ridica întrebări cu privire la respectarea dreptului de proprietate, protejat de *Constituția Republicii Moldova* și de *Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului*, ceea ce nu poate fi admis.

4) Observăm că soluția propusă în proiect este totodată și improprie conceptului general existent în legislația, dar și în doctrina aferentă materiei succesiunilor. Astfel, din normele existente în proiect înțelegem că autoritatea publică locală ar urma să aibă un drept de discreție asupra faptului dacă preia sau nu succesiunile vacante, decizia urmând a fi luată de consiliul local, cu votul a cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși. Remarcăm faptul că statul nu dispune de acest drept și nici nu poate să decidă de la

caz la caz acceptarea unor succesiuni vacante, rolul acestuia fiind de a le prelua pe toate, astfel încât să fie evitate situațiile de apariție a unor bunuri fără stăpân/abandonate, situații care sunt contrare intereselor statului de ordin social și economic. Un drept discreționar al autorităților publice locale ar afecta drastic și securitatea juridică a raporturilor civile, precum și situația creditorilor succesiunilor respective, care vor depinde de un factor volitiv suplimentar în procesul de recuperare a creanțelor.

În concluzie, considerăm oportun ca statul să rămână în continuare ca unic dobânditor al moștenirii vacante. La eventualele remarci privind unele cazuri când bunurile dobândite de stat în temeiul dreptului său legal de a culege moștenirile vacante nu prezintă o importanță și un interes deosebit pentru acesta, fiind totodată mai binevenită intrarea acestor bunuri în patrimoniul unităților administrativ-teritoriale, remarcăm că aceste situații practice nu ridică în opinia noastră careva probleme insurmontabile, cadrul normativ existent oferind soluții legale pentru cazurile date. Or, atât *Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice*, cât și *Hotărârea Guvernului nr. 901/2015 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică*, stabilesc expres posibilitatea transmiterii bunurilor din proprietatea publică a statului în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale și pași necesari de parcurs în acest sens.

Adițional, la sbp. 3) al art. IV din proiect, prin care se modifică art. 2410 alin. (1) din *Codul civil*, semnalăm că în temeiul aceleiași norme „Ordinea publicării și durata termenului pentru declarare se determină conform procedurii somației publice a creditorilor masei sucesorale”, din care motiv în primul enunț nu poate fi stabilit expres termenul pentru declarare, acesta fiind diferit pentru fiecare caz și determinat conform procedurii somației publice a creditorilor masei sucesorale.

5. La art. V (completarea Codului de procedură civilă nr. 225/2003 cu Capitolul XXX¹):

În ceea ce privește propunerile de intervenție în cuprinsul Codului de procedură civilă din cadrul art. V și argumentele aduse în acest sens, dorim să atragem atenția asupra raționamentelor care au stat la baza deciziei legiuitorului de a exclude capitolul respectiv din Cod (Capitolul XXXII. Declararea fără stăpân a unui bun mobil și declararea dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpân). Astfel, potrivit notei informative aferente Legii nr. 133/2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative (prin care s-a exclus capitolul respectiv), „Noul art. 330⁴ din Codul civil în redacția Proiectului reglementează o varietate specială a uzucapiunii de către posesorul de rea-credință – uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate (cunoscută și sub denumirea de „uzucapiune extratabulară”). Această varietate a uzucapiunii este larg răspândită în

5. S-au exclus modificările la Codul de procedură civilă nr. 225/2003.

sistemele de drept și a fost recunoscută compatibilă cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în cauza J.A. Pye (Oxford) Ltd și JA. Pye (Oxford) Land Ltd vs Regatul Unit (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 30 august 2007).

Astfel, potrivit noului art. 330⁴ dreptul de proprietate asupra unui bun imobil sau mobil poate fi înregistrat în registrul bunurilor imobile sau, după caz, într-un alt registru de publicitate cu caracter constitutiv în sensul dispozițiilor art. 283¹² din Codul civil în redacția Proiectului, în temeiul hotărârii judecătorești prin care se constată uzucapiunea, în folosul posesorului sub nume de proprietar care l-a posedat timp de 10 ani, în una din următoarele situații: a) proprietarul înregistrat în registrul de publicitate a decedat ori, după caz, și-a încetat existența; b) a fost înregistrată în registrul de publicitate declarația de renunțare la proprietate; c) bunul imobil este un teren, cu sau fără construcții, care nu a fost supus înregistrării primare în registrul bunurilor imobile.

Deoarece această uzucapiune operează ca urmare a unei proceduri judiciare, Proiectul prevede modificarea și completarea Codului de procedură civilă prin noua redacție a Capitolului XXXII intitulat „Uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate.”

Proiectul păstrează concepția art. 331 din Codul civil în redacția actuală care reglementează instituția dobândirii cu bună-credință a dreptului de proprietate asupra bunului mobil dreptul de proprietate asupra căruia nu înregistrează într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv.”

În lumina acestor considerente, menționăm următoarele aspecte.

Legiuitorul, prin intervențiile respective, nu a urmărit excluderea posibilității dobândirii de către unitățile administrativ-teritoriale a unor bunuri mobile sau imobile care anterior se încadrau în conceptul de „bunuri fără stăpân”, ci doar a urmărit să ordoneze prevederile legale existente în această materie, astfel încât să fie excluse riscul unor situații în care ar fi prejudiciate drepturile unor persoane printr-o „expropriere” indirectă. Astfel, potrivit prevederilor actuale, autoritățile publice locale vor avea la îndemână următoarele remedii legale cu referire la bunurile respective:

- cu referire la bunurile mobile, dreptul de proprietate asupra cărora nu se înregistrează într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv, acest drept va putea fi dobândit imediat în temeiul ocupațiunii reglementate de art. 515 din Codul civil;
- cu referire la bunurile imobile și la bunurile mobile, dreptul de proprietate asupra cărora urmează a fi înregistrat într-un registru de publicitate cu caracter constitutiv, dobândirea dreptului de proprietate se va realiza prin intermediul instituției juridice a uzucapiunii (în concret, prin uzucapiunea dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate, reglementată de art. 526 din Codul civil). Anume în acest sens, pentru a fi

Se propune instituirea un grup de lucru separat privind elaborarea și promovarea a propunerilor respective de modificare a Codului de procedură civilă.

asigurat și un cadru normativ care ar reglementa aspectele de ordin procedural aferente dobândirii dreptului de proprietate prin uzucapiune, legiuitorul a venit cu intervenția corespunzătoare în Codul de procedură civilă, prin care au fost substituite prevederile referitoare la declararea fără stăpân a unui bun mobil/imobil cu prevederi referitoare la procedura de uzucapiune a dreptului contrar cuprinsului registrului de publicitate.

În lumina celor menționate, opinăm că prevederile din cadrul art. V din proiect excedează obiectul de reglementare al acestuia și nu vin să soluționeze într-o manieră efectivă problemele care au stat la baza acestuia, or mecanisme legale pentru dobândirea dreptului de proprietate asupra bunurilor în cauză există și la momentul de față. După caz, dacă autorul proiectului vizează existența anumitor probleme în legătură cu aplicarea mecanismului legal existent la moment și consideră necesar a se interveni în textul legal, Ministerul Justiției se declară deschis de a analiza în comun cu acesta subiectul dat și, după caz, de a colabora în vederea elaborării unui viitor proiect de act normativ. Reieșind din această, propunem la moment excluderea art. V din cuprinsul proiectului transmis spre avizare.

6. Referitor la propunerile conținute în cuprinsul art. VI (modificarea Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală) și art. VII (modificarea art. 30 din Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială), care vizează acordarea secretarului consiliului local a atribuției de a autentifica contractele de vânzare-cumpărare la înstrăinarea primară a bunurilor imobile transmise în proprietate privată în contul cotelor valorice din bunurile întreprinderii agricole sau a cotelor-părți din aceste bunuri (și excluderea corespunzătoare a acestei atribuții de la notari), remarcăm existența unor riscuri care pot fi rezumate la următoarele idei:

1. Secretarii consiliilor locale nu dispun de calificarea și studiile necesare pentru îndeplinirea unor acte notariale.

Conform art. 37 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, persoana numită în funcția de secretar al consiliului local trebuie să fie licențiat al unei facultăți (secții) de drept sau de administrație publică. În cazul în care, după anunțarea repetată a concursului pentru ocuparea funcției vacante de secretar al consiliului local, nu au parvenit solicitări de la persoane cu studiile respective, la concurs poate fi admis un absolvent al unei alte facultăți (secții) sau o persoană care urmează studiile superioare.

Pe de altă parte, în corespundere cu prevederile *Legii nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor*, notarul este exponentul puterii de stat, împuternicit în modul stabilit de lege în baza licenței și a ordinului de învestire cu împuterniciri. Notar poate fi persoana care deține o diplomă de studii superioare de licență în drept sau un act de studii echivalent.

Dat fiind faptul că notarii sunt considerați exponenți ai puterii de stat, împuterniciți

cu realizarea unor sarcini de interes public ale statutului prin îndeplinirea de acte notariale, statul a impus și anumite cerințe speciale față de calificarea notarilor, în vederea asigurării ocrotirii drepturilor și intereselor legale ale persoanelor, asigurarea calității actelor îndeplinite și a securității raporturilor juridice stabilite în temeiul actelor notariale. Actul notarial, purtând ștampila și semnătura notarului, este de autoritate publică, se prezumă legal, veridic și are forță probantă, iar, după caz, și forță executorie prevăzută de lege.

În condițiile în care legea înaintea cerințe mai reduse față de pregătirea profesională a unui potențial secretar al consiliului local, care nu trece prin filtrul de admitere și verificare a cunoștințelor (efectuarea stagiului și susținerea examenului de admitere în profesie), considerăm că aceștia nu dețin calificarea necesară pentru întocmirea unor acte complexe cum sunt autentificarea contractelor de înstrăinare a bunurilor imobile/cotelor părți, motiv pentru care va fi afectată calitatea actelor îndeplinite.

Sub aspectul calificării secretarilor, considerăm că și în contextul unei eventuale instruirii, aceștia nu vor dispune de timp suficient și eficient pentru formarea abilităților necesare, or abilitățile de întocmire a actelor de către notari sunt formate pe parcursul a cel puțin 18 luni de stagiul profesional, sub îndrumarea unui notar conducător, precum și ulterior ca urmare a exercitării nemijlocite a activității de notar. Subliniem în acest sens că, una din obligațiile notarului, conform art. 11 lit. h) din *Legea nr. 69/2016 cu privire la organizarea activității notarilor* este „să participe anual la cursuri de instruire cu o durată totală de cel puțin 40 de ore academice”.

2) Responsabilitatea secretarilor consiliilor locale este diferită în comparație cu responsabilitatea notarilor.

Dat fiind faptul că notarii realizează un serviciu public prin îndeplinirea actelor notariale, pe lângă elementul de independență al notarului, legislația prevede pârghii ale statutului pentru supravegherea modului de îndeplinire a activității notarilor și a calității actelor notariale, prin intermediul Camerei Notariale și a implicării Ministerului Justiției, în sensul posibilei trageri la răspundere disciplinară, prin sesizarea Comisiei de Etică și/sau a Colegiului disciplinar, pârghii care nu sunt aplicabile față de secretarii consiliilor locale.

În virtutea importanței asigurării corectitudinii actelor îndeplinite de către notari, legiuitorul prevede și o responsabilitate sporită a acestora, or art. 11 lit. d) din *Legea nr. 69/2016*, stabilește că notarul are obligația „să încheie un contract de asigurare de răspundere profesională”, precum și un mecanism de reparare a prejudiciului cauzat de notar, în temeiul art. 54 din legea enunțată, „Persoana lezată într-un drept al său prin îndeplinirea unui act notarial sau a unei acțiuni notariale ori prin refuzul neîntemeiat de a îndeplini actul sau acțiunea notarială, ori prin divulgarea secretului profesional poate

cere repararea prejudiciului cauzat astfel", iar art. 55 alin. (1) statuează că

„Prejudiciul se repară succesiv, în următoarea ordine: a) din asigurarea obligatorie de răspundere profesională a notarului; b) din Fondul de credibilitate; c) din mijloacele bănești ale notarului care a cauzat prejudiciul”. Astfel de mecanisme de reparare a prejudiciului cauzat prin îndeplinirea unui act notarial de către secretarul consiliului local nu sunt prevăzute de lege, însă probabilitatea apariției acestora este una mare, unde interesul și miza pentru persoanele implicate sunt considerabile.

3) O mare parte din actele juridice autentificate de secretari nu respectă rigorile procedurale și de drept material.

Din lipsa calificării necesare, majoritatea secretarilor consiliilor locale nu sunt competenți să analizeze în fapt și în drept raportul juridic civil, să acorde consilierea necesară și informații cu privire la efectele juridice. Autentificarea în sine reprezintă un proces complex de analiză, stabilire a faptelor și corelarea acestora cu normele legale de rigoare, precum și asumarea răspunderii pentru datele și faptele înscrise în actul juridic respectiv. În acest proces sunt antrenate nu doar normele legii și competența secretarului, ci, în mod special, și toate cunoștințele profesionale și experiența în domeniul jurisprudenței - pregătire pe care nu o au majoritatea secretarilor.

Ca urmare, actele autentificate de secretarii consiliilor potențial pot pune în dificultate ori face imposibilă îndeplinirea altor acte juridice/operațiuni/proceduri subsecvente care derivă din primele. Din motivul lipsei calificării necesare, secretarii consiliului omit anumite cerințe, reguli de autentificare sau comit erori de drept, lucru care îngreunează procedurile ulterioare, cetățeanul solicitant fiind pus în situația unor cheltuieli suplimentare de bani și timp sau chiar pus în situația să se adreseze pe cale judiciară pentru remedierea greșelilor și omiterilor create de autoritățile locale.

4) Inițiativa de intervenție în cadrul normativ nu este corespunzător argumentată și fundamentată.

Potrivit art. 25 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative* elaborarea proiectelor actelor normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea proiectelor respective, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul fundamentării necesității sau lipsei acesteia privind inițierea elaborării unui act normativ. Studiile de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene.

După semnarea Acordului de asociere cu Uniunea Europeană a fost luat cursul spre armonizarea legislației interne cu legislația Uniunii Europene. Modificările operate în *Codul Civil* au avut la bază prevederile Proiectului Cadrului Comun de Referință (Draft Common Frame of Reference (DCFR)), experiența statelor europene care pun accentul

pe angajarea în garantarea siguranței circuitului civil a profesioniștilor, printre care se numără notarii.

În concluzie, reiterăm poziția privind inoportunitatea modificării cadrului normativ prin prisma largirii categoriilor de acte autentificate de către secretarii consiliilor locale, în virtutea calificării inferioare a acestora în raport cu notarii, a imposibilității asigurării calității înalte a actului notarial îndeplinit și a ocrotirii necorespunzătoare a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor și a securității raporturilor juridice, a lipsei obligației de îndeplinire a unor măsuri de verificare și prevenire a potențialelor acțiuni ilegale, anume sub aspectul autentificării contractelor de înstrăinare (vânzare-cumpărare, donație, schimb) a bunurilor imobile, precum și asigurarea măsurilor de pază a bunurilor succesoriale.

În cazul în care totuși autorul va merge pe soluția extinderii competențelor secretarilor consiliilor locale pentru desfășurarea unor activități notariale, în scopul protejării cetățenilor și în același timp a asigurării unor reguli și cerințe uniforme de autentificare în lege ar urma să fie reglementat că:

- a) Actele îndeplinite de secretarii consiliilor locale vor fi îndeplinite după reguli similare cu actele notariale;
Consiliile locale vor aproba Politica de securitate a datelor cu caracter personal și Politica în domeniul Prevenirii și Combaterii Spălării Banilor care sunt obligatorii pentru secretari;
 - c) Secretarii consiliilor locale similar notarilor vor transmite informația despre contractele încheiate Serviciului Fiscal de Stat;
 - d) Secretarii consiliilor locale similar notarilor la autentificarea contractelor vor lua măsuri de prevenire a spălării banilor și vor fi entități raportoare a contractelor încheiate la Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
 - e) Autoritățile publice locale similar notarilor vor aproba Inventarele și vor asigura păstrarea și transmiterea contractelor în arhiva de stat, or azi întâlnim multiple situații când peste ani cetățenii nu pot restabili actele autentificate de secretarii consiliilor locale;
 - f) Secretarii consiliilor locale care doresc să îndeplinească acte notariale respective, similar notarilor vor trece un control în fața unei comisii creată pe lângă Ministerul Justiției și vor raporta anual ministerului Justiției despre tipurile și numărul actelor întocmite. Aceasta va permite cunoașterea situației în teritoriu, asigurarea unui control și a practicii unice.
- Apreciem că acest set minim de cerințe va asigura o sporire a garanțiilor pentru persoanele ce se vor adresa la secretarii consiliilor locale cu cerința de autentificare a actelor respective și va diminua din riscurile menționate.

	<p>Suplimentar, conex la același aspect, considerăm că este total nejustificată excluderea în paralel a posibilității notarilor de a autentifica aceste categorii de acte juridice. Această intervenție vine doar să îngusteze posibilitățile de alegere ale persoanelor îndreptățite. În cazul în care vor fi atribuite competențele respective și către secretarii consiliilor locale, se va putea opta fie pentru a se adresa la notar, fie, după caz, la secretarul consiliului local. Considerăm că acest drept de opțiune a persoanei îndreptățite urmează a fi păstrat în continuare, motiv pentru care propunem excluderea art. VI și VII din proiect.</p> <p>Subiectul legat de atribuirea competențelor respective către secretarii consiliilor locale reclamă o analiză atentă a tuturor riscurilor și beneficiilor soluției respective, precum și o examinarea detaliată a eventualelor direcții de intervenție în normele legale relevante, fiind necesară și o bază de informații solidă (numărul de bunuri existente la moment pe teritoriul țării care ar cădea sub incidența normelor respective, repartizarea teritorială a acestora etc.), care ar permite aprecierea situației existente și luarea unor decizii. În context, credem că problema dată, care la fel nu are o tangență nemijlocită cu obiectul de bază al proiectului, poate fi discutată pe o platformă separată de către Ministerul Justiției și reprezentanții autorităților administrației publice locale, astfel încât să fie identificate soluțiile cele mai oportune cu referire la acest subiect.</p>	<p>6. Se acceptă. S-au exclus propunerile de completare a Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.</p> <p>Se acceptă. au exclus propunerile de completare a Legii nr. 246/ 2018 privind procedura notarială.</p>
<p>Centrul Național Anticorupție (Ser. nr. 06/2-2180 din 13.04.2022)</p>	<p>Obiectiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Potrivit art. 25 alin. (1) al Legii integrității nr. 82/2017, eficiența cultivării climatului de integritate instituțională și profesională este supusă verificărilor din partea conducătorilor entităților publice, a autorităților anticorupție, a societății civile și mass-mediei.</p> <p>În acest sens, în conformitate cu prevederile art. 25 alin. (3) lit a), art. 28 alin. (4) al Legii prenotate, expertiza anticorupție, în calitate de măsură de control a integrității în sectorul public, se va efectua doar asupra proiectului definitiv în baza propunerilor și obiectiilor expuse în procesul de avizare și/sau de consultare a părților interesate. Proiectul propus pentru expertiza anticorupție, nu este însoțit de avizele instituțiilor implicate în procesul de avizare/sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, fapt ce presupune că ulterior redacția proiectului poate suferi modificări și completări.</p> <p>Prin urmare, întru efectuarea expertizei anticorupție solicităm expedierea în adresa Centrului Național Anticorupție a proiectului definitivat.</p>	<p>Se acceptă.</p>
<p>(Ser. Nr. 06/2-2928 din 19.03.2022)</p>	<p>Obiectiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Raport de expertiză anticorupție Nr. ELO22/7959 din 18.05.2022 la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice</p> <p>Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii</p>	

integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) *informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) *punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) *consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) *examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) *informarea publicului referitor la deciziile adoptate.*”

Proiectul supus expertizei anticorupție și nota informativă aferentă acestuia nu au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Agenția Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și nici pe portalul www.particip.gov.md, astfel nefiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat.

Suplimentar, se remarcă că autorul proiectului nu a asigurat nici informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.9 a Legii nr.239/2008 „(1) *După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială [...]*”.

În consecință, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, iar părțile interesate nu au avut acces la proiectul în cauză, pentru a-și exprima opiniile, comentariile și recomandările asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Analizând normele elaborate, se constată că prin proiect se propune aprobarea unor amendamente la Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, în vederea reglementării procesului de înregistrare a dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale asupra bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În conținutul notei informative se prezintă argumente referitoare la condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite, în conformitate cu prevederile art.30 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Reieșind din argumentele prezentate în nota informativă, cât și din prevederile proiectului, se atestă că implementarea acestuia nu presupune cheltuieli financiare din bugetul de stat.

În acest sens, în nota informativă se menționează că: „*Proiectul nu necesită cheltuieli suplimentare din contul bugetului de stat.*”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului*

actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative; în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nusînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice,

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu reglementează în mod direct activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

Totuși, reglementările propuse, la aplicare, vor implica activitatea entităților publice responsabile de întocmirea listei bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile și de înregistrarea provizorie a dreptului de proprietate după unitățile administrativ-teritoriale a clădirilor transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor imobile.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și are drept obiectiv aprobarea unor amendamente la Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, în vederea reglementării procesului de înregistrare a dreptului de proprietate după unitățile administrativ- teritoriale asupra bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, neînregistrate în registrul bunurilor

	<p>imobile.</p> <p>Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparență a proprietății publice.</p> <p>Deși în textul proiectului nu s-au identificat factori de risc care pot genera apariția riscurilor de corupție, totuși, se reține promovarea proiectului în afara exigențelor statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, fapt ce impune respectarea rigorilor normative în acest sens.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul de lege definitivat urmare a avizării și consultării publice a fost completat cu aspecte și concepte noi și a fost plasat pe pagina web oficială a Agenției Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și pe portalul www.particip.gov.md.</p>
<p>(Scr. Nr. 06/2-3217 din 02.06.2022)</p>	<p>Repetat.</p> <p>Obiecțiile. Propunerile (recomandările).</p> <p>Raport de expertiză anticorupție Nr. EL022/7992 din 01.06.2022</p> <p>la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 392/1999; Legea nr. 523/1999; Cod civil; Cod de procedură civilă; Legea nr.436/2006; Legea nr.246/2018)</p> <p>Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Central nr.6 din 20 octombrie 2017.</p> <p>I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului</p> <p>1.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului</p> <p>Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Agenția Relații Funciare și Cadastru, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.</p> <p>Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>1.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului</p> <p>Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „<i>etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:</i></p> <p>a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;</p> <p>b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;</p> <p>c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;</p> <p>d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;</p>	

	<p>e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”</p> <p>Proiectul supus expertizei anticorupție și nota informativă aferentă acestuia nu au fost plasate pentru consultare publică pe pagina web oficială a Agenției Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și nici pe portalul www.particip.gov.md, astfel nefiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat.</p> <p>Suplimentar, se remarcă că autorul proiectului nu a asigurat nici informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.9 a Legii nr.239/2008 „(1) După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială [...]”.</p> <p>În consecință, în procesul de promovare a proiectului nu au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, iar părțile interesate nu au avut acces la proiectul în cauză, pentru a-și exprima opiniile, comentariile și recomandările asupra acestuia.</p> <p>I. 3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului</p> <p>Analizând normele elaborate, se constată că prin proiect se propun amendamente la Legea nr. 392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare, Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Cod civil, Cod de procedură civilă, Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr.246/2018 privind procedura notarială, în vederea reglementării dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale.</p> <p>Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.</p> <p>I. 4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect</p> <p>Prin proiect se promovează interesul public de a asigura administrarea eficientă și transparentă a proprietății publice.</p> <p><i>Astfel, în nota informativă se menționează faptul că: „[...] modificările propuse vor asigura autoritățile administrației publice locale cu soluții în vederea înregistrării după UAT a bunurilor imobile transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole, fapt care va avea un impact pozitiv în stoparea deteriorării și administrarea eficientă a acestor clădiri de menire socială, culturală, educative.”</i></p> <p>I. 5. Justificarea soluțiilor proiectului</p> <p>I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.</p> <p>În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „<i>nota informativă care cuprinde:</i></p> <p>a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;</p>	<p>Proiectul de lege definitivat a fost plasat pe pagina web oficială a Agenției Relații Funciare și Cadastru www.arfc.gov.md și pe portalul www.particip.gov.md.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S-au exclus modificările la Legea 392 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare. 2. S-au exclus modificările la Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999. 3. S-au exclus modificările la Codul civil.
--	--	---

b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;

c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;

d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;

f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

În textul notei informative se prezintă argumente referitoare la condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite, în conformitate cu prevederile art.30 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

Reieșind din argumentele prezentate în nota informativă, cât și din prevederile proiectului, se constată că implementarea acestuia nu presupune cheltuieli financiare din bugetul de stat.

În acest sens, în nota informativă se menționează că: „Proiectul nu necesită cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.”

II Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1.Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „, textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice,

În textul proiectului de lege s-a identificat utilizarea unui termen impropriu cadrului normativ pertinent proprietății publice de natură să compromită aplicarea constantă, uniformă a terminologiei utilizate la elaborarea unui proiect de act normativ.

Astfel, noțiunea de „proprietate municipală” nu corelează cu noțiunea de „proprietatea unităților administrativ-teritoriale” consacrată în Legea nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, Legea nr.121/2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice.

În acest context, se evidențiază că formulările lingvistice pot fi calificate ca factori ai coruptibilității în măsura în care acordă posibilități de aplicare a normei în interpretarea preferată, în dependență de interesul responsabililor de implementare și control al aplicării. Analiza factorilor de risc din categoria celor aferenți limbajului proiectului se regăsește la compartimentul III din prezentul Raport.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme care nu corelează cu dispozițiile art. 39 și 40, art.169 alin. {3}, art.170, art.268 alin.(3) din Codul de procedură civilă, art.54 alin.(I) lit.c) ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, art.23 din Constituția Republicii Moldova, art.26 din Legea integrității 82/2017, fapt care poate duce la apariția manifestărilor de corupție.

Analiza detaliată a incoerențelor identificate este efectuată la compartimentul III al prezentului Raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Deși în textul proiectului nu se conțin dispoziții care să reglementeze în mod nemijlocit activitatea agenților publici și/sau a entităților publice, totuși, realizarea proiectului va implica activitatea entităților publice responsabile de implementarea dispozițiilor propuse în proiectul de lege.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

-I-

Art.V - art.326/1 alin.(1) Cod de procedură civilă - Articolul 326¹.

Depunerea cererii

(1) Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se depune, de persoana care a intrat în posesiunea bunului, la instanța judecătorească de la domiciliul ori sediul acesteia.

Obiecții:

Norma propusă stabilește competența jurisdicțională de examinare de către instanță a cererii de declarare fără stăpîn a unui bun mobil, la instanța de la domiciliul ori sediul persoanei care a intrat în posesia bunului. Însă, potrivit art. 39 și 40 din Codul de procedură civilă, se reglementează deja competența la alegerea reclamantului și jurisdicțională excepțională a instanțelor cu privire la examinarea cererilor de chemare în judecată.

4. S-au exclus modificările la Codul de procedură civilă.

Prin urmare, în dependență de poziția autorului, normele propuse urmează să fie plasate fie ca norme cu privire la competența la alegerea reclamantului, fie ca norme cu privire la competența jurisdicțională excepțională, în caz contrar, fiind distorsionată integrarea structură și logico-juridică a normelor cu privire la competența instanței de judecată la examinarea cererilor de chemare în judecată. Or, potrivit art.51 alin. al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, „Elementul structural de bază al legilor și al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor Guvernului și al legilor locale ale autorității unității teritoriale autonome cu statutul juridic special este articolul. Acesta are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei.”

Pericolul coruptibilității normei propuse rezidă în crearea unor practici negative privind distorsionarea structurală a actelor normative și diminuarea accesibilității la prevederi normative de către orice persoană, fiind subminat principiul fundamental declarat în art.23 din Constituție, care consacră accesibilitatea legilor, în rezultat, norme cu privire la competența jurisdicțională se vor conține în diferite părți ale actului normativ, creând confuzii la aplicarea acestora și, pe cale de consecință, comportament corupțional din partea entităților publice care le pun în aplicare, prin aplicarea cazuistică diferită a acestora, în dependență de interes.

Recomandări:

Integrarea nromei propuse în art. 39 sau art. 40 al Codului de procedură civilă.

Factori de risc:

Riscuri de corupție:

- Concurența normelor de drept
- Generale

-2-

Art.V - art.326/1 alin.(2) Cod de procedură civilă –

Articolul 326¹. Depunerea cererii

(2) Cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn se depune, de organul de administrare a proprietății municipale, la instanța judecătorească de la locul de aflare a bunului.

Obiecții:

Norma propusă stabilește competența jurisdicțională de examinare de către instanță a cererii de declarare fără stăpîn a unui bun imobil, la instanța de la locul de aflare a bunului imobil.

Însă, potrivit art.40 alin.(1) din Codul de procedură civilă, se reglementează deja competența jurisdicțională excepțională a instanțelor cu privire la examinarea cererilor de chemare în judecată cu privire la bunurile imobile, fiind stabilită competența teritorială după locul de aflare a bunurilor imobile.

Prin urmare, prevederea repetitivă în acest sens, plasată în partea specială a

Codului de procedură civilă distorsionează integrarea structurală și logico-juridică a normelor cu privire la competența instanței de judecată la examinarea cererilor de chemare în judecată. Or, potrivit art.51 alin.(1) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, „Elementul structural de bază al legilor și al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al ordonanțelor Guvernului și al legilor locale ale autorității unității teritoriale autonome cu statutul juridic special este articolul. Acesta are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raot direct între ele și subordonate uneia si aceleiași idei.”

Pericolul coruptibilității normei propuse rezidă în crearea unor practici negative privind distorsionarea structurală a actelor normative și diminuarea accesibilității la prevederi normative de către orice persoană, fiind subminat principiul fundamental declarat în art.23 din Constituție, care consacră accesibilitatea legilor, în rezultat, norme similare se vor repeta în diferite părți ale actului normativ, creând confuzii la aplicarea acestora și, pe cale de consecință, comportament corupțional din partea entităților publice care le pun în aplicare, prin aplicarea alternativă sau simultană a acestora, în dependență de interes.

Recomandări:

Excluderea normei propuse.

Factori de risc:

• Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

• Generale

-3-

Art. V - art.326/1 alin.(3) Cod de procedură civilă -

(3) Judecătorul refuză să primească cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun imobil fără stăpîn, iar instanța scoate cererea de pe rol dacă organul împuternicit să administreze proprietatea municipală se adresează în judecată înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.

Obiecții:

Potrivit normei propuse, se reglementează refuzul de a primi cererea și scoaterea cererii de pe rol în cazul în care instanța de judecată constată că organul împuternicit să administreze proprietatea administrației publice locale se adresează în instanță înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.

Norma propusă are două aspecte corutibile care urmează a fi remarcate.

Primul aspect se referă la prevederea cu privire la alternarea dintre refuzul de primire a cererii și scoaterea cererii de pe rol, care sunt acțiuni procesuale care au efect judic absolut diferit și care nu alternează, reieșind din prevederile procesual-civile.

Astfel, art.169 alin.(3) Cod procedură civilă prevede efectul juridic al refuzului judecătoresc de a primi cererea, și anume: „Refuzul judecătoresc de a primi cererea de chemare în judecată exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune împotriva aceluiași oârât. cu același obiect și aceleași temeiuri.”

Pe de altă parte, potrivit art.268 alin.(3) Cod procedură civilă, în cazul scoaterii cererii de pe rol, după înlăturarea circumstanțelor care duc la scoaterea cererii de pe rol, persoana interesată poate adresa instanței o nouă cerere, conform dispozițiilor generale. În atare situație, este elocventă confundarea noțiunilor de „*refuzul judecătoresc de a primi cererea*” cu „*restituirea cererii de chemare în judecată*”, prevăzută la art.170 Cod procedură civilă, care în alin.(3) prevede efecte similare cu scoaterea cererii de pe rol.

În rezultat, se atestă că intenția autorului este îndreptată spre reglementarea situației în care cererea de chemare în judecată se restituie sau se scoate de pe rol, în cazul în care instanța de judecată constată că organul împuternicit să administreze proprietatea administrației publice locale se adresează în instanță înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data când imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare, pentru ca la întrunirea condițiilor prevăzute de lege, să se mai poată adresa din nou cu aceeași cerere de chemare în judecată.

Riscul corptibilității normei propuse rezidă în crearea unei practici vicioase cu privire la confundarea instituțiilor de *refuz* și *restituire a cererilor de chemare în judecată*, cu crearea unor obstacole procesual- civile în cazul aplicării instituției refuzului judecătoresc de a primi cererea de chemare în judecată în vederea promovării interesului public promovat de proiect.

Al doilea aspect coruptibil promovat de normele analizate se referă la reglementarea specială cu privire la restituirea cererii de chemare în judecată și scoaterea cererii de pe rol în afara art.170 și 268 Cod procedură civilă, ceea ce afectează structural și logico-juridic actul normativ amendat, creând disonanțe de norme și diminuând accesibilitatea prevederilor normative, contrar art.23 din Constituție, ceea ce contravine principiilor fundamentale a statului de drept și amplifică riscurile apariției factorilor de corupție în legătură cu discrepanța apărută.

Recomandări:

Completarea art. 170 și art. 268 al Codului de procedură civilă cu normele

corespunzătoare promovate prin proiect.		
Factori de risc:	Riscuri de corupție:	
Concurența normelor de drept	Generale	
-4-		
<p>Art.V - art.326/1 Cod de procedură civilă - Codul de procedură civilă nr. 225/2003, (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 285-294, art. 436), cu modificările ulterioare, se completează cu capitolul XXXI¹ cu următorul cuprins: „Capitolul XXXI¹ Declaraarea fără stăpîn a unui bun mobil și declararea dreptului de <u>proprietate municipală</u> asupra unui bun mobil fără stăpîn.</p> <p>Articolul 326¹. Depunerea cererii</p> <p>(1) Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se depune, de persoana care a intrat în posesiunea bunului, la instanța judecătorească de la domiciliul ori sediul acesteia.</p> <p>(2) Cererea de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun mobil fără stăpîn se depune, de organul de administrare a <u>proprietății municipale</u>, la instanța judecătorească de la locul de aflare a bunului.</p> <p>(3) Judecătorul refuză să primească cererea de declarare a dreptului de <u>proprietate municipală</u> asupra unui bun mobil fără stăpîn, iar instanța scoate cererea de pe rol dacă organul împuternicit să administreze <u>proprietatea municipală</u> se adresează în judecată înainte de expirarea termenului stabilit de lege, care curge de la data cînd imobilul a fost luat la evidență de către organul de stat care efectuează înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobiliare.</p> <p>Articolul 326².</p> <p>1. În cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil se indică bunul care urmează a fi declarat fără stăpîn, particularitățile distinctive, probele care atestă că proprietarul a părăsit bunul fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui, probele care confirmă că petiționarul a intrat în posesiunea bunului.</p> <p>2. În cererea, depusă de organul de administrare a <u>patrimoniului municipal</u>, de declarare a dreptului de <u>proprietate municipală</u> asupra unui bun mobil fără stăpîn se indică bunul care urmează a fi declarat fără stăpîn, timpul și persoana care l-a luat la evidență, probele care atestă că proprietarul a părăsit bunul fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui.</p> <p>Articolul 326³.</p> <p>Examinarea cererii</p> <p>Cererea de declarare fără stăpîn a unui bun mobil sau de declarare a dreptului de proprietate municipală asupra unui bun mobil fără stăpîn se examinează de instanța</p>		

<p>judecătoarească cu participarea petiționarului și a altor persoane interesate.</p> <p>Articolul 326⁴. Hotărârea judecătorească</p> <p>1. Instanța judecătorească, după ce constată că bunul mobil nu are proprietar sau că a fost părăsit de acesta fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui, pronunță o hotărâre prin care declară fără stăpîn bunul mobil și îl transmite în proprietate persoanei care a intrat în posesiunea lui.</p> <p>2. Instanța judecătorească, după ce constată că bunul imobil nu are proprietar sau că a fost părăsit de acesta fără intenția de a păstra dreptul de proprietate asupra lui și că bunul a fost luat la evidență în modul stabilit de lege, pronunță o hotărâre prin care îl declară fără stăpîn și declară dreptul de proprietate municipală asupra lui.”</p>	
Obiecții:	<p>În textul normei propuse se atestă utilizarea unei noțiuni improprii cadrului normativ pertinent proprietății publice, ceea ce contravine art.54 alin.(1) lit.c) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, care statuează unele exigențe față de textul elaborat al unui proiect de act normativ, fiind astfel prescrisă regula în corespundere cu care, terminologia utilizată trebuie să fie constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative.</p> <p>Astfel, noțiunea de „<i>proprietate municipală</i>” nu corelează cu noțiunea de „<i>proprietatea unităților administrativ-teritoriale</i>” consacrată în Legea nr.523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice, Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543/1998, Legea nr.121/2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice, etc.</p> <p>Pericolul acestui element constă în faptul că la aplicare, terminologia utilizată neuniform poate provoca practici vicioase de interpretare a sensului normei, din motivul confundării a două noțiuni diferite în textul reglementării, fapt ce poate determina apariția unor abuzuri din partea exponenților publici, ceea ce contravine interesului public. Or, întru a nu admite factori ce determină apariția riscurilor de corupție și prejudicierea interesului public, se impune înlăturarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative (art.26 din Legea integrității 82/2017).</p>
Recomandări:	<p>În textul normei propuse, a se substitui termenul de „<i>proprietate municipală</i>” cu termenul de „<i>proprietate a unităților administrativ-teritoriale</i>”.</p>
Factori de risc:	Riscuri de corupție:
Utilizarea neuniformă a termenilor	Generale

	<p>IV. Concluzia expertizei</p> <p>Proiectul a fost elaborat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și are drept obiectiv de a aproba amendamente la Legea nr.392/1999 restructurării întreprinderilor agricole în procesul de privatizare, Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, Cod civil, Cod de procedură civilă, Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, Legea nr.246/2018 privind procedura notarială, în vederea reglementării dreptului de proprietate a unităților administrativ-teritoriale.</p> <p>Deși prevederile proiectului reglementează aspecte de interes public, unele dintre acestea sunt expuse într-un mod confuz, cu riscul interpretării discreționare, ceea ce va favoriza apariția manifestărilor de corupție. În special, se atestă norme contradictorii, utilizarea improprie a unor termeni, fapt care nu corelează cu cadrul normativ pertinent domeniului proprietății publice, riscând promovarea unor norme cu un vădit potențial coruptibil, fiind astfel subminat interesul public.</p> <p>Prin urmare, întru a se evita confuziile și diferențele de tratare a normelor care conduc la apariția riscurilor de corupție, se impune o redactare a acestora prin prisma recomandărilor elucidate în prezentul Raport de expertiză anticorupție.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost redactat prin excluderea normelor interpretabile și confuze.</p>
--	--	--

Director general adjuncț

Ștefan CRIGAN

Digitally signed by Crigan Ștefan
Date: 2022.06.15 11:12:22 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova